

Η ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΣ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ

Υ Π Ο
ΒΑΡΝΑΒΑ Δ. ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΥ
Μητροπολίτου Κίτρους

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 1972 συγκεντρωτικῶς τοῦ ἔργου περὶ τῶν βασικῶν θεσμῶν διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχειῶν, ἤτοι Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας (ἧς καὶ ἡ Δικονομία ἐν ἰδιαιτέρῳ τόμῳ) καὶ Βουλγαρίας, διὰ τῆς μετὰ χειρὸς ἐργασίας δλοκληροῦται ἤδη καὶ ὁ κύκλος πασῶν τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τουτέστι τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου (1974), Ἑλλάδος (1967), Πολωνίας (1975) καὶ Ἀλβανίας (1975). Τὸ ὅλον ἔργον, ὡς καὶ ἄλλοτε ὑπεδηλώθη, ἀποτελεῖ προϊὼν βαθείας τιμῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὰς ἱστορηθείσας ἀδελφὰς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ μέσον ἐξυπηρετήσεως τοῦ ἀρχικῶς τεθέντος σκοποῦ τῆς καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς διοικήσεως πληρεστέρας καὶ ἐπ' ἀμοιβαίᾳ ὠφελείᾳ γνωριμίας αὐτῶν

Διὰ τὴν ἐνταῦθα ἱστορουμένην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας δέον ἀπ' ἀρχῆς νὰ λεχθῆ, ὅτι, ἔνεκα τῆς ἐν Ἀλβανία καθεστωτικῆς μεταβολῆς καὶ τῶν ἐκ ταύτης δημιουργηθεισῶν συνθηκῶν, αὕτη σήμερον τύποις μὲν δὲν ὑφίσταται. Τὸ γεγονός δμως τοῦτο οὔτε τὴν ἱστορίαν δύναται νὰ διαγράψῃ, ἦτις καὶ διακοπτομένη πρὸς καιρὸν δὲν ἀπόλλυσι τοὺς μετὰ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος δεσμούς, οὔτε καὶ εἶναι ἱκανὸν νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν οὐσιαστικὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν κανονικὴν καὶ νομικὴν ὑπόστασιν τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο θὰ ἀπετέλει σοβαρὰν παράλειψιν, ἂν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἡγνοεῖτο καὶ δὲν περιελαμβάνετο εἰς τὴν ἔρευναν ἡμῶν.

Ἐν τῇ διατυπώσει τῶν εἰρημένην Ἐκκλησίαν ἀφορώντων, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν σύγχρονον κατάστασιν, συνητήσαμεν τῷ ὄντι πολλὰς δυσχερείας, δεδομένου ὅτι ἡ Ἀλβανία ἐτήρει καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τηρῆ ἀπρόσιτον τὸν

χώρον αὐτῆς, μόλις δὲ πρό τινων ἐτῶν ἤρchiσε νὰ διανοιῖγη πως τὰ σύνορά της. Ἐπίσης στοιχεῖα ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐνημέρωσιν τοῦ ἔργου εἴτε κατεστράφησαν καὶ ὀπωσδήποτε ἐξηφανίσθησαν κατὰ τὰς προσφάτους ἐσωτερικὰς ἀνωμαλίας τῆς χώρας, εἴτε δι' εὐνοήτους λόγους ἦτο δυσχερέστατον νὰ εὑρεθῶσιν. Εὐτυχῶς ἡ ἐπίμονος καὶ ἐπιμελὴς ἀναζήτησις ὑπερέβη τὰς δυσκολίας καὶ οὕτω δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ ὑπ' ὄψιν ἐργασία, παρὰ τὰς ἀναποφεύκτους ἀτελείας της, εἶναι ἐμπεπλοντισμένη δι' ἀγνώστων ἐπισήμων κειμένων καὶ ἠκριβωμένων στοιχείων, λίαν διαφωτιστικῶν.

Κατὰ τὸ καὶ εἰς τὰς προηγηθείσας παρομοίας ἐργασίας τηρηθὲν διάγραμμα, προτάσσεται εἰς τὸ Α' μέρος συνοπτικὴ ἱστορικὴ ἀνασκόπησις περὶ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας μέχρι σήμερον, ἰδιαίτερος ἐπισημαινομένου, καὶ διὰ τὴν πρό τῆς ἀνακηρύξεως αὐτῆς ὡς Ἀὐτοκεφάλου καὶ διὰ τὴν μετ' αὐτὴν περίοδον, παντὸς ὅ,τι συνδέεται πρὸς βασικοὺς διοικητικοὺς θεσμοὺς. Ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ Β' μέρος παρατίθεται ὁ τελευταῖος ἰσχύων Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ 1950 τὸν ὁποῖον, ὡς καὶ τὸν τὸ πρῶτον παρ' ἡμῖν δημοσιευόμενον ἐν τῷ Α' μέρει Καταστατικὸν Χάρτην τοῦ 1929, μετέφρασεν ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ πρωτοτύπου ὁ ἀλβανομαθὴς κ. Γ. Παπαδόπουλος, πρὸς ὃν καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης διὰ τὴν καθόλου παρασχεθεῖσαν πολύτιμον συνδρομὴν θερμὰς ἐκφράζω εὐχαριστίας. Ἐμφοτέρων τῶν ἐν λόγῳ καταστατικῶν κειμένων ἢ μετὰφρασις ὡς πρὸς τοὺς νομοκανονικοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς ὄρους καὶ τὴν ὅλην νομοτεχνικὴν διατύπωσιν ἔτυχε τῆς ἡμετέρας ἐπεξεργασίας.

Βαθεῖαν αἰσθανόμενος ἱκανοποίησιν διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν εἰς τοὺς βασικοὺς θεσμοὺς διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ τῶν Ἀὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀφορώντων, εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, διότι ἤχθη εἰς πέρας ἔργον, τοῦ ὁποῖου ἡ δι' ἐπιμόνον καὶ ἐπιπόνον προσπάθειαν πραγματοποιήσις οὐκ ὀλίγας ἐνεῖχε δυσκολίας. Εἴθε ἡ μὲν μετὰ χεῖρας ἐργασία νὰ συμβάλῃ, ὥστε νὰ ἐπιδειχθῆ μείζον ἐνδιαφέρον ἐναντι τῆς σήμερον χειμαζομένης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας καὶ νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον προσευχῆς καὶ χειρισμοῦ καταλλήλου ἢ ἐν αὐτῇ ἐπαναφορὰ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τὸ δὲ ὀλοκληρωθὲν ἔργον νὰ ἀποβῆ χρήσιμον εἰς τὴν σύνολον Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ὑπηρετικὸν τοῦ, ὡς προεῖρηται, διωκομένου θεοφιλοῦς σκοποῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Α'

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΛΒΑΝΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ*

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας εὑρίσκεται εἰς χώραν, περιλαμ-
βανομένην, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν ἄλλοτε περιοχὴν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ,
ἐν τῇ ὁποίᾳ, εἰς μὲν τὸ νότιον καὶ παράλιον τμήμα, ὅπερ εἶχε κατ' ἀπόλυτον

* ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Περὶ τῆς ἔθνολογικῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἱστορικῆς δια-
δρομῆς τῆς Ἀλβανίας, καὶ δὴ καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν γείτονα Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑλ-
ληνικὴν Ἐκκλησίαν, αἵτινες πολλαπλῶς ἐπηρέασαν τὴν πολιτιστικὴν καὶ θρησκευ-
τικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν αὐτῆς, βλ. Ἀμάντου Κ., Οἱ βόρειοι γεί-
τονες τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1923. Τοῦ αὐτοῦ, Ἀλβανία, ἔθνολογία καὶ ἱστο-
ρία, ἐν «Μικρὰ Μελετήματα», Ἀθῆναι 1940. Ἀραβαντινοῦ Π., Χρονο-
γραφία τῆς Ἠπείρου, τῶν τε ὁμόρων Ἑλληνικῶν καὶ Ἰλλυρικῶν Χωρῶν, Α' —
Β', Ἀθῆναι 1856. Βάμβρα Χ. Κ., Περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ἑλληνοαλβανῶν καὶ
ἰδίως περὶ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταναστευσάντων, ἐν «Παρνασσός», Ἀθῆναι,
τόμ. Ι (1877). Chekrezi C. A., Albania, past and present, New York
1919. Durham M. E., Some tribal origins, laws and customs of the Bal-
kans, London 1928. Εὐαγγελίδου Δ., Ἡ Βόρειος Ἠπειρος, Ἀθῆναι 1919. Fal-
merayer P. h., Das Albanische Element in Griechenland, II, München 1860. Ζα-
κυθηνοῦ Δ., La Grèce et les Balkans, Athènes 1947. Griffith W. E., Al-
bania and the Sino—Soviet Rift, Cambridge Mass. 1963. Hahn J. von, Albanenische
Studien, τόμ. 1-3, Jena 1854. Jirecek K., Albanien in der Vergangenheit, ἐν
«Illyrisch - Albanische Forschungen», München - Leipzig I (1916). Κεραμο-
πούλου Κ., Οἱ βόρειοι γείτονες, Ἀθῆναι 1945. Κύρου Α., Οἱ βαλκανικοὶ γεί-
τονές μας, Ἀθῆναι 1962. Λάμπρου Σ., Ἡ ὀνοματολογία τῆς Ἀττικῆς καὶ ἡ εἰς τὴν
χώραν ἐποίκισις τῶν Ἀλβανῶν, Ἀθῆναι 1896. Moschopoulos N., La question de
l'Épire du Nord, Athènes 1946. Pano N. C., The people's republic of Albania,
Baltimore 1968. Petrotta G., Popolo, lingua e letteratura Albanese,
Palermo 1932. Pipinelis P. M., Europe and the Albanian question,
Chicago 1963. Sufflay M., Die Grenzen Albaniens im Mittelalter, ἐν
«Illyrisch - Albanische Forschungen», München, I (1916). Τοῦ αὐτοῦ, Städte
und Burgen Albaniens hauptsächlich während des Mittelalters, Wien—Leipzig
1924. Φουρῖκη, Π. Α., Πόθεν τὸ ἔθνικόν Ἀρβανίτης, ἐν «Ἀθηναῖ», ΜΓ' (1931).
Εἰδικώτερον ἐπὶ τῆς ὑπ' ὄψιν ἐργασίας, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν στοιχεῖα εὔ-
ρηται καὶ ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐκτὸς τῶν ἔργων Γενικῆς
Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ὡς καὶ τῶν ἐν τισὶ παραπομπαῖς τοῦ παρόντος περιπτωτικῶς
μνημονευμένων, βλ. Ἀλεξοῦδη Ἀνθίμου, Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βελεγράδων καὶ τῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν ὑπα-
γομένης χώρας, Κέρκυρα 1868. Borgia N., I Monaci Basiliani d'Italia in Albania,
τόμ. I-II, Ρώμη 1935/1942. Duchesne L., L'Illyricum Ecclesiastique, ἐν
«Byzantinische Zeitschrift», Leipzig, I (1892). Dvornik Fr., The Slavs.
Their early history and civilization, Boston 1959. Farlati D. - Coletti
G., Illyricum Sacrum, τόμ. I-VII, Venice 1751-1819. Gelzer H., Das Patriarchat
von Achrida. Geschichte und Urkunden, Leipzig 1902. Hasluck F. W., Islam and
Christianity under the Sultans, Oxford 1929. Ippen Th., Contribution à l'

histoire de l' Albanie du XIIIe au XVe siècle, ἐν «Albënia» No 4, Paris 1932. Κονιδάρη Γερ., Περὶ τὴν πρώτην μναίαν τῶν Ἀλβανῶν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς πηγαῖς καὶ τὰ ὄρια τῆς χώρας των ἐπὶ Βυζαντινῶν, ἐν «Ἐπετηρὶς Ἑταιρίας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», τόμ. ΚΓ' (1953). Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ὡς πολιτιστικὴ δύναμις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, Ἀθήναι 1948. Κουρίλα Εὐλογίου (Μητροπολίτου Κορυτσᾶς), Βιβλιογραφία Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας, ἐν «Ἠπειρωτικὰ Χρονικά», Ἰωάννινα, III (1928) 50· IV 112· V 119, 236· VI 75. Τοῦ αὐτοῦ, Ἀλβανικὰ Μελέται, Θεσσαλονίκη 1933. Τοῦ αὐτοῦ, Γρηγόριος Ἀργυροκαστρίτης, Ἀθήναι 1935. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Μοσχόπολις καὶ ἡ νέα Ἀκαδημία αὐτῆς κλπ., Ἀθήναι 1935. Τοῦ αὐτοῦ, Ἀλβανικὴ Ἐκκλησία, ἐν «Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια», Ἀθήναι, τόμ. Α' (1936). Mansi J. D., Sacrorum Consiliorum nova et amplissima Collectio, κατ' ἀνατύπωσιν καὶ ἐπέκτασιν ὑπὸ J. B. Martin-L. Pétit, τόμ. 1-53, Paris—Leibzig 1901-1927. Μαρτινιανοῦ Ἰωακείμ, Μητροπολίτου Ζάνθης, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μοσχολέως, Ἀθήναι 1939. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Μοσχόπολις. Θεσσαλονίκη 1957. Μηλιαράκη Ἀντ., Ἱστορία τοῦ Βασιλείου τῆς Νικαίας καὶ τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου (1204-1261), Ἀθήναι 1898. Μιχαλοπούλου Φ., Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, Ἀθήναι 1940. Noli F. S., Fiftieth Anniversary of the Albanian Orthodox Church in America (1908-1958), Boston 1960. Noli F. S. - Panariti O. M., Album, τόμ. II, Boston 1966. Οἰκονόμου Φ., Ἡ Ἐκκλησία ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ, Ἀθήναι 1969. Πανταζοπούλου Ν., Ἐκκλησία καὶ δίκαιον εἰς τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη 1960/1963. Papadakis B., Documents officiels concernant l'Épire du Nord (1912-1935), Athènes 1935. Περιοδικὰ: «Ὁρθοδοξία» (Οἰκουμένικου Πατριαρχείου), τόμ. ΚΒ' (1937): «Ἐκκλησία» (Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος): «Zeri i Orthodhoksise» (Μητροπόλεως Κορυτσᾶς), τεύχη I-III (1924-1925). Petrotta G., Il Cattolicesimo nei Balkani. L'Albania, ἐν «La Tradizione», I (1928). Spinka M., A History of Christianity in the Balkans, Chicago 1933. Stadtmüller G., Altheidnischer Volksglaube und Christianisierung in Albanien, ἐν «Or Chr Per», 20 (1954). Τοῦ αὐτοῦ, Die Islamisierung bei den Albanern, ἐν «Jahrbücher für Geschichte Osteuropas» NS 3 (1955). Sufflay M., Die kirchliche Zustände im vortürkischen Albanien, die Orthodoxe Durchbruchszone im Katholischen Damm, ἐν «Illyrisch-Albanische Forschungen», München, I (1916). Τοῦ αὐτοῦ, Das Mittelalterliche Albanien, ἐν «Illyrisch-Albanische Forschungen», München, I, (1916). Thalloczky L. von, Acta et Diplomata res Albaniae Mediae Aetatis Illustrantia, τόμ. II (Documents for period 344-1406), Vienna 1913-1918. Τασοῦδη Ν. Γ., Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρῦσανθος ὁ ἀπὸ Τραπεζοῦντος. Ἡ ἔθνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ δράσις του, 1926-1949. (Ἐκ τοῦ ἀρχείου του), Ἀθήναι 1972. Τζωρτζάτου Βαρβάβα, Μητροπολίτου Κίτρους, Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων, μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων, Ἀθήναι 1972. Φειδᾶ Βλασ., Προϋποθέσεις διαμορφώσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, Ἀθήναι 1969. Τοῦ αὐτοῦ, Ἱστορικοκανονικὰ προβλήματα περὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, Ἀθήναι 1970. Φούγια Μεθοδίου (νῦν Μητροπολίτου Ἀξώμης), Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ Αὐτοκεφάλου ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ Ἀλβανίας, ἐν «Πάνταϊνος» (1956). Zankow St., Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας (Βουλγαριστί), Sofia 1934.

πλειονότητα γνήσιον ἑλληνικὸν πληθυσμὸν¹ καί, διατελοῦν πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἦτο συνδεδεμένον πολιτικῶς καὶ πολιτιστικῶς μετὰ τοῦ Ἠπειρωτικοῦ καὶ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ Χριστιανισμός, κατ' ἀγιογραφικὴν μαρτυρίαν², διεδόθη ἀπὸ τοῦ Α' αἰῶνος μ.Χ., μεταξὺ δὲ τῶν ἐν τοῖς ὄρειοις πληθυσμιακῶν ἐνοτήτων, ἦτοι Ἰλλυριῶν, συναναμιχθέντων μετὰ τῶν ἐκ βορρᾶ κατελθόντων Οὔννων, Ἀβάρων, Σλάβων, ὡς ἐπίσης Σέρβων, Πρωτο - Ἰταλῶν κ.ἄ³, ἄνευ ἐξ ἀρχῆς ἐνιαίας ἐθνικῆς συνειδήσεως, διεδόθη πολὺ βραδύτερον. Ἐν τῷ ὡς εἴρηται νοτίῳ τμήματι, ἐν τῷ ὁποίῳ κυρίως, τῆ σπουδαία συμβολῆ τοῦ ἑκχριστιανισθέντος ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἡδραιώθη καὶ διετηρήθη ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία⁴, τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ἐξ εὐνοϊκωτέρων ὄρων ἐνισχυθείσης μᾶλλον ἐν τῷ βορείῳ, ὁ Χριστιανισμὸς ἐξηπλώθη τοσοῦτα ταχέως, ὥστε ἤδη τὸν Ε' αἰῶνα ἢ ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος ὑφισταμένη Μητρόπολις Δυρραχίου, ὡς τεκμηριοῦται ἀπὸ τῶν Πρακτικῶν τῶν Συνόδων⁵, νὰ ἐμφανίζῃ συγκεροτημένην ἐκκλησιαστικὴν διάρθρωσιν μετὰ ἑννέα ἐπίσκοπων⁶, τοῦ ἄριθμοῦ αὐτῶν ἐκάστοτε καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις αὐξομειουμένου.

Σημειωτέον, ὅτι ἡ μητροπολιτικὴ διοργάνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ ἐθεμελιώθη ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325), παρουσίασε δὲ ταχεῖαν ἀνάπτυξιν, ὡς καὶ ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ Δ' αἰῶνος. Ὁ ἀκριβὴς καθορισμὸς τῶν καθ' ἐκάστην μητρόπολιν ἐπίσκοπων εἶναι δυσχερέστατος, διότι τὰ Πρακτικὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῶν Δ' καὶ Ε' αἰῶνος διέσωσαν τὰ ὀνόματα μόνον τῶν ἐν αὐταῖς συμμετασχόντων. Ἄλλ' ὡς γνωστόν, ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας δὲν μετέ-

1. Κ. Ἀμάντου, Οἱ βόρειοι γείτονες τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1923, σελ. 180.

2. Βλ. Ρωμ. ιε', 19' «ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκένοι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ». Πρβλ. Β' Τιμ. δ', 10' Πράξ. ιζ', 10' Τίτ. γ', 12.

3. Βλ. F r. D v o r n i k, The Slavs. Their early history and civilization, Boston 1959, σελ. 5 ἐξ., ἔνθα καὶ γίνεται ἐκτενὴς λόγος περὶ τὴν ἀρχικὴν ἐν τῇ εἰρημένην περιοχῇ ἐγκατάστασιν καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἐξάπλωσιν τῶν Ἰλλυριῶν, ὡς καὶ περὶ τὰς διατυπωθείσας συναφῶς διαφόρους ἐπιστημονικὰς θεωρίας. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ παρατήρησις τοῦ M. S u f f l a y (Das Mittelalterliche Albanien, ἐν «Illyrisch - Albanische Forschungen», München 1916, σελ. 283 ἐξ.), καθ' ἣν ἡ χώρα αὕτη «θὰ ἤρμοζε νὰ ὀνομασθῇ μονὰς τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, ἐντὸς τῆς ὁποίας, ὡς ἐν κατόπιν, ἀντικατοπτρίζεται ὁ κόσμος τοῦ Αἴμου μεθ' ὄλων αὐτοῦ τῶν μορφῶν, λατινικῶν, ἑλληνικῶν, ρωμανικῶν, βυζαντινῶν, ἰταλικῶν, σλαβικῶν».

4 Ὁ κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ζήσας βυζαντινὸς ἱστορικός Μιχαήλ Ἀτταλειάτης, ποιούμενος τὸ πρῶτον μνείαν περὶ τῶν Ἀλβανῶν, χαρακτηρίζει τούτους ὡς λαὸν ὀμόδοξον (Ἱστορία, ἐκδ. Βόννης, σελ. 9, 11).

5. Βλ. Πρακτικὰ Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (431) ἐν J. D. M a n s i, Sacrorum Consiliorum κ.λπ., τόμ. IV, στ. 1213, κ.ἄ.

6. Γερ. Κονιδάρη, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ὡς πολιτιστικὴ δύναμις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, Ἀθήναι 1948, σελ. 154. Ἐν Ἱεροκλέους, Συνέκδημος, Berolini 1866, σελ. 15, γίνεται λόγος περὶ ἑπτὰ ἐπίσκοπων.

βαινον πάντες οἱ ἐπίσκοποι εἰς τὰς συγκαλουμένας Οἰκουμεικὰς Συνόδους, εἶτε ἔνεκα γήρατος εἶτε ἔνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως καὶ τῶν δυσχερειῶν διακινήσεως ἢ καὶ ἔνεκα ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν εἰς περιόδους μάλιστα σφοδροῦ ἀντιαιρετικοῦ ἀγῶνος. Ταῦτα ὀδηγοῦν εἰς τὸ εὐλογον συμπέρασμα, ὅτι αἱ ὑφ' ἑκάστον μητροπολίτην ἐπισκοπαὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ δέον νὰ ἦσαν πλείονες τῶν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῶν Οἰκουμεικῶν Συνόδων ἀναγεγραφομένων καὶ κατὰ συνέπειαν ἢ ἐν τῷ Ἀνατολικῷ Ἰλλυρικῷ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα πολὺ εὐρύτερα τῆς διὰ τῶν ἀναγεγραφομένων ἐπισκοπῶν ὑπαινισσομένης.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὰς εἰρημέναις ἐπισκοπὰς δὲν δύναται μέχρι τινὸς νὰ γίνηται λόγος περὶ αὐτοτελοῦς ὀργανώσεως, πολλῶ μᾶλλον περὶ ἰδίων θεσμῶν διοικήσεως, καθ' ὅσον αὐταὶ — εἶτε ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Δυρραχίου, εἶτε ὑπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀχριδῶν¹ — ἦσαν συνδεδεμένα μετὰ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως², ὅστις ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων διακυμάνσεων μέχρις ἀφο-

1. H. G e l z e r, Der Patriarchat von Achrida. Geshichte und Urkunden, Leipzig 1902, σελ. 19.

2. Κατὰ κρατήσασαν γνώμην, διακοπὴ τῶν ὑφισταμένων τούτων δεσμῶν ἐπῆλθε περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' ἢ ἀρχῆς τοῦ Ε' αἰῶνος, ὅτε αἱ ἐπαρχίαι τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ θεωροῦνται ὑπαχθεῖσαι ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης, ἐξ ὀνόματος τοῦ ὁποῦ τὴν ἐποπτεῖαν ἐπ' αὐτῶν μετὰ παντὸς τοῦ Ἰλλυρικοῦ ἦσκει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης (σχετικῶς βλ. Γ ε ρ . Κ ο ν ι δ ἄ ρ η, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1954/1960, σελ. 503 ἐξ.), διαρκέσασα μέχρι τοῦ 732, ὅτε ὑπὸ τοῦ Λέοντος Γ' ἐπανεφέρθησαν, ὡς ἀπῆται ἡ γεωγραφικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ θέσις, εἰς τὴν προτέραν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν. (βλ. W. A n a s t o s, The transfer of Illiricum to the jurisdiction of the Patriarchate of Constantinople in 732/733 ἐν «Silloge Bizantina» in opere di Silvio Mercati, Rome 1957, ἔνθα καὶ πλουσία βιβλιογραφία. Πρβλ. G. O s t r o g o r s k y, Histoire de l'État Byzantin, Paris 1956, σελ. 80 ἐξ. καὶ 193 ἐξ.). Προσφάτως ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Βλ. Φειδᾶ, ὅτι, καίτοι τὸ Ἀνατολικὸν Ἰλλυρικὸν ἀπετέλει ἤδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Δ' αἰῶνος χωρὸν προβολῆς τῶν παπικῶν διοικητικῶν ἀξιώσεων, ἐν τούτοις αἱ πηγαὶ δὲν διέσωσαν ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα περὶ ἰδρύσεως παπικοῦ βικαριᾶτου ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ. Ἡ κατὰ τὸν ΣΤ' αἰῶνα γνωσθεῖσα ἐν Ρώμῃ Collectio Thessalonicensis, περιέχουσα ἐπιστολὰς τῶν Παπῶν Ρώμης τοῦ Ε' αἰῶνος πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης καὶ τινὰς μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ, οὐ μόνον ἀμφισβητεῖται σοβαρῶς περὶ τὴν ἀξιοπιστίαν, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν στοιχεῖον διέσωσε περὶ τὴν τυχὸν διοικητικὴν ἐξάρτησιν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ ἀπὸ τὸν παπικὸν θρόνον. Προφανῶς αἱ παπικαὶ ἀξιώσεις παρέμειναν ἀπλᾶ διοικητικαὶ διεδικήσεις, ὡς καὶ ἐν Β. Ἀφρικῇ, μέχρι τοῦ 535, ὅποτε ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἠνύνησε τὴν ὑπαγωγὴν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Πρώτης Ἰουστινιανῆς ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ παπικοῦ θρόνου. Ἡ ἐποπτεῖα αὕτη ἐπεξετάθη προοδευτικῶς ἐπὶ πασῶν τῶν μητροπόλεων τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ μέχρι τοῦ 732/3, ὅποτε αὐταὶ ἐπανυπήχθησαν ὑπὸ τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. (Πλείονα περὶ τῶν θέσεων τούτων ἐν Β λ α σ . Φ ε ι δ ᾶ, Προϋποθέσεις διαμορφώσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, Ἀθῆναι 1969, σελ. 272 ἐξ. Τοῦ α ὑ τ ο ῦ, Ἱστορικοκανονικὰ προβλήματα περὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, Ἀθῆναι 1970, σελ. 75 ἐξ., ἔνθα καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία).

ρήτως ἐνίοτε δυσμενῶν συνθηκῶν, κυρίως κατὰ τὰς περιόδους τῆς Λατινοκρατίας (1204-1474), ὅτε δι' ἀπαραδέκτων πολλάκις μέσων ἐνισχύθη ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς ἰδίᾳ εἰς τὰ βόρεια τμήματα τῆς χώρας¹, καὶ τῆς Τουρκοκρατίας (1474-1913), ὅτε ὡς πλημμυρὶς εἰσέβαλεν ὁ μουσουλμανισμὸς², πολλήν, κατὰ τὸ ἐνόν, ἐπεδείξατο μέριμναν καὶ συμπαράστασιν. Προφανές, ὅτι κατὰ τὸ ἐν λόγῳ διάστημα καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐπὶ παρομοίων περιπτώσεων³, ἐφηρμόζετο ἐν τῇ διοικήσει ὅ,τι εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἴσχυεν.

Προσπάθεια αὐτοτελοῦς ὀργανώσεως τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας γίνεται ἀπὸ τῆς ἐξ ἀνταγωνισμοῦ τῶν Μ. Δυνάμεων συστάσεως τῆς Ἀλβανίας ὡς αὐτονόμου ἡγεμονίας (1913), ἣτις περιέλαβεν οὐ μόνον τὴν ἐν τοῖς πρόσθεν χρό-

1. Illurisch - Albanische Forschungen I, 215-217, ἐνθα ἐκτίθεται ἡ δρᾶσις τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας ἐν βορείῳ καὶ μέσῳ Ἀλβανίᾳ.

2. Δραματικὴ ὑπῆρξε τότε ἡ δοκιμασία τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας, καθ' ὅσον οἱ Τούρκοι ἐπίεζον διὰ παντός μέσου τοὺς χριστιανούς νὰ ἐξισλαμισθῶσι, τῶν χριστιανικῶν ναῶν κρημιζομένων ἢ εἰς τεμῆνη μεταβαλλομένων, κατὰ μυριάδας δὲ οἱ Ἀλβανοὶ προσήρχοντο εἰς τὸν μουσουλμανισμὸν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας των. Ἐκ τῶν μὴ πεπτωκότων χριστιανῶν τινὲς καὶ μέχρι μαρτυρίου ἤχθησαν (Χ ρ υ σ ο σ τ ὀ μ ο υ Πα πα δ ο π ο ὑ λ ο υ, Οἱ νεομάρτυρες, Ἀθήναι 1940, σελ. 12, 16-17, 78-80), ἕτεροι ἐξεπατρίστησαν καὶ ἄλλοι παρέμειναν ὡς κρυπτοχριστιανοί. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πολλοὶ Ἀλβανοὶ καὶ ἀλβανόφωνοι ἐκ τε τῆς περιοχῆς τῆς συγχρόνου Ἀλβανίας καὶ ἐκ τῆς ὑπολοίπου Ἑλλάδος ἠναγκάσθησαν ἕνεκα τῶν ἐντεινομένων προσπαθειῶν ἐξισλαμισμοῦ νὰ καταφύγωσιν εἰς Ν. Ἰταλίαν, ἐνθα καὶ διατηροῦν οὐ μόνον τὴν μητρικὴν των γλῶσσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. (Βλ. Κ. Β α μ β α, Περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ἑλληνοαλβανῶν καὶ ἰδίως περὶ τῶν εἰς Ἑλλάδα μεταναστευσάντων, ἐν «Παρνασσός», τόμ. Ι (1877), σελ. 19 ἐξ.). Ἐξ ἄλλου, ἱκανὸς ἀριθμὸς χριστιανῶν προσηλυτίσθη τότε εἰς τὸν Ρωμαιοκαθολικισμὸν, διὰ νὰ τελῶσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Πάπα καὶ τῆς Αὐστροουγγαρίας, ἐνῶ σοβαρῶς ἐμειώθησαν οἱ παραμειναντες εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἐξακολουθοῦντες ὑπαγόμενοι ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ἡ κατὰ τὴν ἐν λόγῳ περίοδον πλέον ἢ ἅπαξ ἀποδειχθεῖσα σωστικὴ ἔντονος ἀποστολικῆς παρουσία ἀνὰ τὰς ἀλβανικὰς ἐπαρχίας τοῦ μεγάλου συγχρόνου ἱεραποστόλου καὶ ἐθναποστόλου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, ὅστις μάλιστα καὶ ἐπὶ ἀλβανικοῦ ἐδάφους εἰς τὸ Βεράτιον ἐμαρτύρησεν, ὡς καὶ ἡ τότε ἐπίσης πραγματοποιηθεῖσα πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀλβανικοῦ λαοῦ δίγλωσσος μετάφρασις τῆς Καινῆς Διαθήκης ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου Ἀργυροκαστρίτου (1824-1827) εἰς τὴν γραικικὴν καὶ ἀλβανικὴν, ἣτις ὑπῆρξε πολλαπλῶς ὠφέλιμος καὶ ἐνισχυτικὴ. Περὶ τοῦ μουσουλμανισμοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ κινδύνου βλ. P. P i r i n e l i s, Europe and the Albanian Question, Chicago 1963², ἰδίᾳ ἐν σελ. 13, 17, 19-34 κ.ἄ. Φ. Μ ι χ α λ ο π ο ὑ λ ο υ, Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, Ἀθήναι 1940, σελ. 77 ἐξ. καὶ 97 ἐξ., ἐνθα καὶ πλουσία σχετικὴ βιβλιογραφία. Πρβλ. καὶ Α ὕ γ ο υ σ τ ῖ ν ο υ Κ α ν τ ῖ ῶ τ ο υ, Μητροπολίτου Φλωρίνης, Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός (1714-1779), Ἀθήναι 1971⁴.

3. Βλ. Β α ρ ν ἄ β α Δ. Τ ζ ω ρ τ ζ ἄ τ ο υ, Μητροπολίτου Κίτρους, Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῶν Ὀρθόδοξων Πατριαρχείων, μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων, Ἀθήναι 1972, σελ. 15 ἐξ. καὶ 167 ἐξ.

νοις φερομένην ὡς ἄλβανικὴν περιοχὴν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Βόρειον Ἠπειρον, τῆς ὁποίας κυρίαρχοι καθίσταντο πλέον ὀριστικῶς οἱ μουσουλμάνοι, ἀριθμοῦντες, ἐπὶ 1.100.000 συνολικοῦ πληθυσμοῦ, 700.000, τῶν Ὀρθοδόξων ἀνερχομένων εἰς 250.000, κυρίως εἰς τὸν νότον, τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν εἰς 100.000, κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν βορρᾶν, τοῦ ὑπολοίπου ἀνήκοντος εἰς μικρὰς θρησκευτικὰς ομάδας¹. Τότε, καὶ ἡ δοκιμασία τῆς αὐτόθι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τεθείσης ὑπὸ ζυγὸν κράτους ἀλλοθρήσκου, ἐνετάθη, ἀχθεῖσα τῷ ὄντι εἰς ὀξύτητα δραματικῆν.

Ἐκτοτε ἡ Ἀλβανία, σαφέστερον ὅμως μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1920 ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, διεκήρυξε τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνεξιθρησκείας, ὡς κράτους λαϊκιστικοῦ (*état laïque*), τὸ δὲ ἄρθρον 93 τοῦ «προσωρινοῦ» Ἀλβανικοῦ Συντάγματος τοῦ 1920 διελάμβανε σχετικῶς τὰ ἑξῆς: «Τὸ Ἀλβανικὸν κράτος δὲν ἔχει ἐπίσημον θρησκείαν. Πᾶσαι αἱ θρησκείαι καὶ αἱ ὁμολογίαι εἶναι σεβασταὶ καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς λατρείας των (*leurs pratiques*) ἐξησφαλισμένη. Ἡ θρησκεία κατ' οὐδένα τρόπον εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελῇ νομικὸν κώλυμα. Αἱ θρησκείαι καὶ αἱ ὁμολογίαι, ὅπωςδῆποτε, δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιοθῶσι διὰ πολιτικούς σκοπούς»². Κατ' ἀκολουθίαν καὶ ὁ ἐκδοθεὶς νόμος τῆς 5-6-1923 περὶ τοῦ νομικοῦ καθεστῶτος τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων, μεταξὺ ἄλλων, ἐπέτρεπεν ἄνευ κυβερνητικοῦ ἐμποδίου μόνον τοὺς πνευματικούς καὶ δογματικούς δεσμούς πρὸς τὰ ἐκτὸς τῆς Ἀλβανίας εὐρισκόμενα θρησκευτικὰ κέντρα, ἐθέσπισε τὰ τυπικὰ προσόντα, ἅτινα ἔδει νὰ κέκτηνται οἱ λειτουργοὶ οἰασδῆποτε θρησκείας, καὶ ἀνεγνώριζε τὴν νομικὴν προσωπικότητα τῶν «θρησκευτικῶν ἰδρυμάτων», ἤτοι ναῶν, μονῶν, τζαμιῶν, τεκέδων κ.λ.π., καὶ τὴν συναφῆ δυνατότητα κτήσεως ὑπ' αὐτῶν ἀγαθῶν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ κράτους.

Παρὰ πάντα τ' ἀνωτέρω, οἱ ἰσχυροποιηθέντες ἤδη ἐθνικισισταὶ ὀρθόδοξοι ἄλβανοί, ἐκ λόγων πολιτικῶν καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ δῆθεν ἐξαλβανισμοῦ τῆς ἀνεξαρτήτου Ἀλβανίας, ἔθεσαν λίαν ἐνωρὶς ζήτημα ἀποσπάσεως τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον ἐθεώρουν ὡς μετὰ τῆς Ἑλλάδος συνδεδεμένον, ὑποκινηθέντες ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ δρῶντος Ἀλβανικοῦ Συνδέσμου «Βάτρα», τοῦ ὁποίου τὰ μέλη διε-

1. Βλ. στατιστικὸν σημεῖωμα ἐν «Ἐκκλησία», Ἀθήναι, ΙΔ' (1936) σελ. 183.

2. B. P a p a d a k i s, Documents officiels concernant l' Empire du Nord 1912-1935, Athènes 1935, document No 66, σελ. 221 ἐν ὑποσημείωσει. Ἡ κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1923 ἐκλεγείσα Συντακτικὴ Συνέλευσις κατήρτισε τὸ ὀριστικὸν Σύνταγμα τῆς Ἀλβανίας, ὅπερ ἐτροποποιήθη ὑπὸ τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τὴν 1/9/1928, ὅτε ἡ Ἀλβανία μετετρέπη εἰς μοναρχίαν, ἀνακηρυχθέντος ὡς βασιλέως τοῦ Ἀχμέτ Ζώγου. Τὴν 14ην Μαρτίου 1946 Συντακτικὴ Συνέλευσις κατήρτισε νέον Σύνταγμα τῆς ἀπὸ 11 Ἰανουαρίου 1946 Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας.

κρίνοντο ἐπὶ ἐθνικιστικῷ δυναμισμῷ. Ἡ κίνησις ἐξεδηλώθη διὰ τῆς λίαν ἀτυχοῦς μεταφράσεως ἐκκλησιαστικῶν κειμένων καὶ τῆς θείας Λειτουργίας εἰς τὴν ἀλβανικὴν, ἣτις, ὡς γέμουσα ἀπαρδέκτων ἀυθαιρειῶν, προῦκάλεσε ζωηρὰν τὴν ἀντίδρασιν τῶν Ὀρθοδόξων. Τὸ κράτος, καίτοι ἐπισήμως ἔναντι τούτων διετήρει ἐν μέρει προσχήματα οὐδετερότητος, δοθείσης εὐκαιρίας, προέβη εἰς ἐπεμβάσεις, διὰ νὰ θραύσῃ τοὺς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν παράδοσιν δεσμούς καὶ νὰ διευκολύνῃ τὸ ἔργον τῶν ἀλβανορθοδόξων ἐθνικιστῶν.

Ἐν ἔτει 1921, ἔλθων ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Κορυτσᾶν ὁ εἰς ἐπίσκοπον αὐτοχειροτονηθεὶς Fan Noli (Θεοφάνης Νόλης ἢ, κατ' ἀσφαλῆ πληροφορίαν, Θεοφάνης Στυλιανοῦ Μαυρομάτης) καὶ τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς ὁμοϊδεατῶν τοῦ ἀλβανῶν ἐθνικιστῶν κληρικῶν, προσεπάθησεν ὅπως εἰσαγάγῃ εἰς τὴν λατρείαν τὴν ἀλβανικὴν, τυχὼν τῆς συμπαραστάσεως μὲν τῶν ἀλβανικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ τῆς ἀποδοκιμασίας τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου¹. Τὸ ἐπόμενον ἔτος (1922) συνεκροτήθη ἐν Βερατῖφ Συνέδριον τῶν Ὀρθοδόξων Κοινοτήτων, ἐξ οὗ ἀπέσχον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἑλληνοφώνων περιοχῶν², προῦβλήθη δὲ κατ' αὐτὸ ὡς ἀρχηγὸς τῆς οὕτω ἐμφανισθείσης Ἐκκλησίας ἕγγαμος κληρικὸς ἐκ Κορυτσᾶς, ἔνθα ὠρίσθη καὶ ἡ ἔδρα, ὀνόματι Βασίλειος Μάρκου ἢ Ἄτ Βασίλης, πλαισιωθεὶς ὑπὸ ὀκταμελοῦς Συμβουλίου ἐκ τεσσάρων κληρικῶν καὶ τεσσάρων λαϊκῶν. Τὸ Συνέδριον, ἐν ἀγνοίᾳ φυσικὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διώρισε μικτὸν Κληρικολαϊκὸν Συμβούλιον, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἄτ Βασίλη, τὸ ὅποιον, παρὰ πᾶσαν κανονικὴν καὶ τυπικὴν τάξιν, ἀνεκήρυξε τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἀλβανορθοδόξου Ἐκκλησίας³ καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως ἀξιώσῃ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτοῦ⁴. Ὡσαύτως διετύπωσε διάφορα αἰτήματα ἐν σχέσει πρὸς τὴν μετάφρασιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὴν ἀλβανικὴν, τὴν γλῶσσαν ἐν τῇ λατείᾳ, τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοδιοίκησιν κ.ἄ., καὶ προέβη εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ ἀπὸ 17ης Σεπτεμβρίου 1922 Καταστατικοῦ Χάρτου⁵, δημοσιευθέντος εἰς τὴν ἐπίσημον Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν 26 Ὀκτωβρίου 1922, ὅστις ὅμως δὲν διεσώθη μέχρις ἡμῶν.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καίτοι σοβαρῶς δυσανασχετήσασεν διὰ τὰς τοιαύτας ἐνεργείας, διὰ τὰς ὁποίας ἔντονος ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀντίδρασις τοῦ ὀρθο-

1. B. Papadakis, ἔνθ' ἀν., document No 59 (Rapport ὑπὸ J. J. Sederholm), σελ. 189.

2. Ἐνθ' ἀνωτέρω.

3. Αὐτόθι. Βλ. καὶ Φ. Οἰκονόμου, Ἡ Ἐκκλησία ἐν Β. Ἠπείρῳ Ἀθῆναι 1969, σελ. 72. Μεθοδίου Φοῦγια (νῦν Μητροπολίτου Ἀξώμης), Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ αὐτοκεφάλου ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ Ἀλβανίας, ἐν «Πάνταινος» (1956), σελ. 54.

4. Rapport ὑπὸ J. J. Sederholm, ἔνθ' ἀνωτέρω.

5. Βλ. ἕγγραφον «Διαμαρτυρίαν» κτλ. ἐν Γ. Τασοῦδη, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρύσανθος ὁ ἀπὸ Τραπεζοῦντος. Ἡ ἐθνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ δράσις του, 1926-1949. (Ἐκ τοῦ ἀρχείου του), Ἀθῆναι 1972, σελ. 69.

δόξου ἄλβανικοῦ λαοῦ, ἀνέλαβεν ἀμέσως πρωτοβουλίας πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς διασαλευθείσης κανονικῆς τάξεως καὶ ἀποκατάστασιν τῶν μετὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας σχέσεων. Οὕτω κατ' ἄρχας μετέβησαν μᾶλλον ἀναγνωριστικῶς εἰς Ἑλλάδα ὁ Μητροπολίτης Ἱερόθεος μετὰ τοῦ Συνάδων Χριστοφόρου, ἀμφοτέρωθεν ἄλβανικῆς καταγωγῆς, προκειμένου νὰ διαπιστώσωσιν ἐπιτοπιῶς τὴν κατάστασιν καὶ ἀναφέρωσι σχετικῶς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον, μὴ θεωροῦν εἰσέτι ὥριμον τὴν Ἑλλάδα, ἐφαίνετο ἀπὸ τινος μᾶλλον διατεθειμένο διὰ τὴν χορήγησιν αὐτονομίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῆς¹. Ἄλλ' οἱ μεταβάντες, ἀντὶ νὰ συμβάλωσιν εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν πραγμάτων, δι' ἀνεξακριβώτους λόγους τελικῶς προσεχώρησαν εἰς τὴν Ἑλλανορθόδοξον κίνησιν, ἀποδεχθέντες ὁ μὲν Ἱερόθεος τὴν Μητροπολίτιν Κορυτσᾶς, ὁ δὲ Χριστοφόρος τὴν τοῦ Βερατίου, διακοπείσων πρὸς καιρὸν τῶν μετὰ τοῦ Φαναρίου διαπραγματεύσεων.

Ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ ἐξευρέσεως λύσεως, κατεβλήθη ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς Ἑλλανικῆς Κυβερνήσεως καὶ νέα προσπάθεια διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀποστολῆς τῷ 1926 εἰς Ἑλλάδα τοῦ ἐν Ἀθήναις τότε ἀποκρισαρίου αὐτοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου, τοῦ μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ὡς Ἐξάρχου, πρὸς διεξαγωγὴν διαπραγματεύσεων ἐπὶ τοῦ αἰτήματος τῶν Ἑλλανορθόδοξων περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ὡς αὐτοκεφάλου. Αἱ ἐν Τιράνοις συνομιλίας τοῦ Μητροπολίτου Χρυσάνθου μετὰ τῆς εἰδικῶς ὀρισθείσης ὑπὸ τὴν προεδρίαν, κατὰ τινὰ ἐκδοχὴν, τοῦ Ἀτ Βασιλῆ Ἑλλανικῆς ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν συμμετέσχον Ἑλλανικαὶ προσωπικότητες, ὡς ὁ Πρόεδρος τῆς Γερουσίας Παντελῆς Βαγγέλης, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς Κώτσο Κώττα, Γερουσιασταὶ κ.ἄ., διεξαχθεῖσαι ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλας ἡμέρας ἐν μέσῳ πολλῶν δυσχερειῶν, ἀπέληξαν εἰς Σχέδιον Συμφωνίας περὶ τῆς χειραφετήσεως τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς αὐτοκεφάλου, ὑπὸ Ἀρχιεπίσκοπον τὸν Μητροπολίτην τῆς ἰδρυθησομένης Μητροπόλεως Τιράνων μετὰ τεσσάρων ἐτέρων Μητροπολιτῶν, ἧτοι Κορυτσᾶς, Βελεγράδων (Βερατίου), Δυρραχίου καὶ Ἀργυροκάστρου, συγκροτούντων τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ περὶ τῶν τηρητέων ὄρων, τὸ ὁποῖον, ἐπιδοκιμασθέν καὶ ὑπὸ τῆς Ἑλλανικῆς Κυβερνήσεως, ἔχει ὡς ἑξῆς²:

« Ἀ ρ θ ρ ο ν 1. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλλανικὴ Ἐκκλησία περιλαμβάνει πέντε Μητροπολίτας, Τιράνων, Κορυτσᾶς, Ἀργυροκάστρου, Βερατίου καὶ Δυρραχίου.

Ἀ ρ θ ρ ο ν 2. Ὁ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ Ἑλλανικοῦ Κράτους ἐδρεύων Ἀρχιεπῶς, ἧτοι ὁ Μητροπολίτης Τιράνων, θὰ εἶναι καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς

1. Γερ. Κονιδάρη, μν. ἔργον, σελ. 201.

2. Ἐϋρηται ἐνσωματωμένοι εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1641/7-6-1926 ἔγγραφο τοῦ Ἑλλανικοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἑλλανικῶν Χουσεῖν Βρυώνη πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὄπισθ. βλ. ἐν «Πάντα ἱεροῦ», τόμ. ΚΑ' (1929), σελ. 255-257, καὶ Γ. Γασσοῦδη, μν. ἔργον, σελ. 37-40.

Ἐκκλησίας καὶ Πρόεδρος τῆς Συνόδου, ἦν θ' ἀποτελεῶσιν οἱ πέντε μνημονευθέντες Μητροπολίται.

Ἄρθρον 3. Ἡ πλήρωσις τῶν δύο Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν, Δυραρχίου καὶ Ἀργυροκάστρου, ὡς καὶ ἡ τῆς νῦν ἰδρυομένης Τιράνων θὰ γίνῃ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Ἀγίας Συνόδου διὰ κληρικῶν διακεκριμένων ἐπὶ θεολογικῇ παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ.

Τοὺς Κληρικούς αὐτοὺς θὰ προτείνῃ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἡ ὑπὸ τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως ὀνομασθεῖσα Ὁρθόδοξος Ἀλβανικὴ Ἐπιτροπὴ, διὰ δὲ τὰς ἄλλας ἕδρας Κορυτσᾶς καὶ Βερατίου θὰ ὀρισθῶσι δι' ἰδιαιτέρας Συνοδικῆς πράξεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου οἱ ἤδη διευθύνοντες αὐτάς, τῆς μὲν Κορυτσᾶς ὁ Ἱερόθεος, τῆς δὲ Βελεγράδων (Βερατίου) ὁ Χριστοφόρος.

Ἄρθρον 4. Προκειμένου περὶ τῆς θείας Λατρείας θὰ ἐπικρατήσῃ ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης τὸ μέχρι τοῦδε ἰσχύον καθεστῶς, τῆς ἀλβανικῆς γλώσσης, χρησιμοποιομένης εἰς ὅσας καὶ μέχρι τοῦδε ὀρθοδόξους ἀλβανικὰς Κοινότητας ἐπὶ τῶν ἤδη ἐκ μεταφράσεων κειμένων, τῶν εἰρηρικῶν καὶ τῶν ἄλλων εὐχῶν, τοῦ Ἀποστόλου, τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ Πάτερ ἡμῶν, μέχρι τῆς ἐγκρίσεως καὶ τούτων καὶ πάσης ἄλλης ἐνδεχομένης μεταφράσεως ὑπὸ τῆς μελλούσης νὰ συγκροτηθῇ Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 5. Εἰς τὴν οὕτω συγκροτουμένην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡ Πολιτεία θὰ ἐπιτρέψῃ πλήρη αὐτοτέλειαν καὶ ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θρησκευτικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ζωῆς, ἧς ἐν στοιχείῳ εἶναι ἡ ἴδρυσις μορφωτικῶν ἰδρυμάτων διὰ τὸν Κλήρον καὶ Ἱερατικῶν Σχολῶν.

Ἄρθρον 6. Ἡ ἑλληνικὴ μειονότης θὰ ἔχῃ πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὴν κοινοτικὴν, γλωσσικὴν, θρησκευτικὴν, ἐκπαιδευτικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν αὐτῆς ζωὴν, ἐφαρμοζομένων διὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὡς καὶ διὰ τὸ ἀμέσως προηγούμενον, πλήρως τῶν ἄρθρων 1 καὶ 5 τῶν γενομένων εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν δηλώσεων τῆς ἐπισημοῦ Πολιτείας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 2 Ὀκτωβρίου 1921.

Ἄρθρον 7. Ἀπέναντι τῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν περιερχομένων δικαιωμάτων τοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου θὰ δοθῇ εἰς αὐτὸ ἡ δέουσα ἀποζημίωσις.

Ἄρθρον 8. Ὑπὸ τὰς ἐγγυήσεις ταύτας τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον παρακαλεῖται νὰ χειραφετήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἀλβανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ εὐλογήσῃ τὸ Αὐτοκέφαλον αὐτῆς ὑπὸ τοὺς ἐν τοῖς Τόμοις τῆς χειραφετήσεως συνήθεις ὅρους.

Τίρανα 6 Ἰουλίου 1926

Υ.Γ. (αὐθημερόν).

Α) Συμφώνως πρὸς τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐγγράφῳ ἄρθρα 2 καὶ 3, ὑποβάλ-

λονται διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν τριῶν Μητροπολιτικῶν ἑδρῶν Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἀργυροκάστρου οἱ ἀκόλουθοι 4 ὑποψήφιοι: 1) ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν (Πολύκαρτος) ἐκ Πρεμετῆς, 2) ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Πελαγονίας Ἰωακείμ, 3) ὁ ὁσιώτατος Εὐλόγιος Κουρίλας, Γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Μονῆς Λαύρας, 4) ὁ ἱερολογιώτατος κ. Κοτόκος, ἵνα κατὰ τὰ κανονικῶς τεθεσπισμένα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐκλέξῃ μεταξὺ αὐτῶν τρεῖς καὶ συγκροτήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν.

Β) Εἰς ἣν περίπτωσιν εἰς ἐκ τῶν ὡς ἄνω 4 ὑποψηφίων ἀρνηθῆναι ἀποδεχθῆναι τὴν ὑποψηφιότητα, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ πληρῶσῃ τὰς κενὰς Μητροπολιτικὰς ἑδρας Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἀργυροκάστρου μὲ τοὺς τρεῖς ὑπολοίπους. Εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν δύο ἐκ τῶν ὡς ἄνω ὑποψηφίων δὲν δεχθῶσι τὴν ὑποψηφιότητά των, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ συμπληρώσῃ τὴν τρίτην ἑδραν δι' ἑνὸς τρίτου ὑποψηφίου, ὃν θέλει προτείνει ἡ Ὁρθόδοξος Ἀλβανικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὀρισθεῖσα».

Ἀτυχῶς ἡ συμφωνία αὕτη καὶ μετὰ παρέλευσιν ἑξαμήνου δὲν ἐπραγματοποιήθη, δημιουργουμένων σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου δυσμενεστέρων ὄρων, ὥστε ἡ Ἀλβανικὴ Κυβέρνησις, ὑπαναχωρήσασα ἐκ λόγων ἴσως ἀπωτέρας ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς, ἀπήτησε διὰ γράμματος ἀπὸ Δεκεμβρίου 1927 πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅπως ἡ ἐκλογή τῶν Μητροπολιτῶν γίνῃ οὐχὶ ἐν Φαναρίῳ, ἀλλ' ἐν Τιράνοισι. Ἀντιθέτως ἐκεῖνο δι' ἀπαντητικοῦ ἀπὸ Μαΐου 1928 ἐπέμεινε εἰς τὴν τήρησιν τῶν συμφωνηθέντων¹, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπέμεινε καὶ οἱ προσχωρήσαντες εἰς τὴν ἀλβανορθόδοξον κίνησιν Κορυτσᾶς Ἱερόθεος καὶ Βερατίου Χριστοφόρος καὶ οἱ κατὰ τὴν Συμφωνίαν ὑποδειχθέντες πρὸς πλήρωσιν τῶν τριῶν μητροπολιτικῶν ἑδρῶν, εἰς οὓς προσετέθη ἤδη ὡς πέμπτος ὑποψήφιος καὶ ὁ ἐκ Πρεμετῆς Βασίλειος Ἰωαννίδης², ἀπόφοιτος τότε τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης καὶ μεθ' ἱκανὸν χρόνον καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Τὸ θλιβερὸν εἶναι, ὅτι τὴν περίστασιν. εὐρέθησαν πρόθυμοι νὰ ἐκμεταλλευθῶσι προπαγάνδαι, ἰδίᾳ τῶν γειτόνων Σέρβων καὶ Ρουμάνων, τοῦ Σέρβου ἐπισκόπου Βίκτωρος, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῆς Σερβικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, χειροτονήσαντος εἰς ἐπισκόπους, ἐπὶ ἀντιπαροχῇ τῆς παρ' αὐτοῦ διαποιομένης τῶν σλαβοφώνων ὀρθοδόξων τῆς Σκόδρας³, ὑπαγομένων ἄλλοτε ὑπὸ τὸν Μητροπολιτὴν Ρασκοπρεσδρένης, τὸν ἐξ Ἑλμπασάν Ἀθανάσιον Οἰκονόμου, τὸν ἐκ Κορυτσᾶς Ἀρχιμανδρίτην Ἀγαθάγγελον Τσάμτσην καὶ

1. Μεθ. Φούγια, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 66-68. Φ. Οἰκονόμου, μν. ἔργον, σελ. 72.

2. «Πάνταϊνος», τόμ. ΚΑ' (929), σελ. 256.

3. Μεθ. Φούγια, αὐτόθι, σελ. 68.

τὸν ἐκ Χοστέβας τῆς Ζαγοράς Εὐγένιον Χοστέβαν. Ὡσαύτως καὶ ἡ οὐνιτικὴ προπαγάνδα ἐνέτεινε τὴν δρᾶσιν αὐτῆς, πῆξασα ἐστίαν ἐν Ἑλβασάν ὑπὸ τὸν οὐνίτην Ἀρχιμανδρίτην Γερμανόν¹. Εἰρήσθω, ὅτι ἐν τῷ μεταξύ τὸ Δυρράχιον, ἡ Σκόδρα καὶ τὸ Ἀλέσιον ἀπέβησαν καὶ ἕδραι Ρωμαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων, ἐνῶ ἡ Πράνα ἦτο ἕδρα τοῦ ἀρχιεποῦ τῶν μουσουλμάνων καὶ τὸ Ὀρόχι τοῦ ἀβᾶ τῶν Μιδριτῶν.

Ἡ κατάστασις ἐπεδεινώθη, ὅτε κατὰ Μάϊον τοῦ 1925 ἐν τινι Μονῇ τῆς σερβικῆς Ἐπαρχίας Καττάρων ὑπὸ δύο ρώσων ἐπισκόπων, τοῦ Σταυρουπόλεως Μιχαὴλ καὶ τοῦ Αἰκατερινουπόλεως Ἐρμογένους, ἐχειροτονήθη ἀντικανονικῶς εἰς ἐπίσκοπον ὁ Βησσαρίων Τζοβάνη, ἐξ Ἑλβασάν καταγόμενος καὶ ἐν Ἀθήναις τὴν Θεολογίαν σπουδάσας. Οὗτος, εἰσπηδήσας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας, συνεκάλεσεν ἐν Κορυτσᾷ τὴν 18ην Φεβρουαρίου 1929, ἄνευ γνώσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, «Σύνοδον τῆς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας», ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ, τῇ συμμετοχῇ τῶν ὡς ἄνω χειροτονηθέντων ἐπισκόπων, μὴ συμμετασχόντων τῶν Κορυτσᾶς Ἱεροθέου καὶ Βερατίου Χριστοφύρου, ἦτις καὶ αὐθις ὄλως ἀντικανονικῶς ἐπανέλαβε τὴν προλαβοῦσαν ἀντικανονικὴν ἀνακήρυξιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας ὡς αὐτοκεφάλου καὶ προέβη εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν Βερατίου διὰ τοῦ Ἀγαθαγγέλου Τσάμπτση καὶ Ἀργυροκάστρου (ἐν τῇ Δρυϊνουπόλεως) διὰ τοῦ Ἀθανασίου Οἰκονόμου, μετονομασθέντος εἰς Ἀμβρόσιον. Ὁ Βησσαρίων ἀνηγορεύθη Μητροπολίτης Τιράνων καὶ Δυρραχίου καὶ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἀλβανίας, ὁ δὲ Ἄτ Βασίλη, κατὰ τινὰς πληροφορίας, προχειρισθεὶς εἰς Μέγαν μιτροφόρον Οἰκονόμον, ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῆς Κορυτσᾶς. Οἱ μὴ συμμετασχόντες εἰς τὴν Σύνοδον ἐπίσκοποι Ἱερόθεος καὶ Χριστοφύρος ἐξέπεσαν τῶν ἐδρῶν αὐτῶν, ὁ μὲν ἀπομακρυνθεὶς εἰς Ἅγιον Ὄρος, ἔνθα ἐγκατεβίωσεν ὑπὸ τὸν τίτλον Μιλητουπόλεως μέχρι τοῦ θανάτου του, ὁ δὲ περιορισθεὶς εἰς τὴν παρὰ τὸ Βεράτιον Μονὴν τῆς Ἀρδευούσης. Ἡ Ἀλβανικὴ Κυβέρνησις, υἱοθετήσασα τὴν οὕτω πραξικοπηματικῶς γενομένην ἐνέργειαν, προέβη εὐθύς εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀπὸ 26-2-1929 Διαταγμάτων ἀναγνωρίσεως καὶ ἐγκαταστάσεως τῶν νέων ἐπισκόπων, ἐνῶ ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καθήρεσε πάντας τοὺς οὕτωςι συγκροτήσαντας τὴν «Σύνοδον» καὶ τὸν Ἄτ Βασίλη, ὁ δὲ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ἀπηύθυνεν ἔγγραφον διαμαρτυρίαν πρὸς τε τὸν Βασιλέα τῆς Ἀλβανίας Ἀχμέτ Ζώγου καὶ τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν.

Ἐν τῷ μεταξύ κατηρτίσθη ἕτερος Καταστατικὸς Χάρτης τῆς ἀπὸ 1922 ἀντικανονικῶς ἀνακηρυχθείσης Αὐτοκεφάλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ὅστις, ψηφισθεὶς τὴν 29ην Ἰουνίου 1929 ὑπὸ τοῦ ἐν Κορυτσᾷ συγκρο-

1. Βλ. Ἐκθεσιν Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου, ἐν Γ. Τ α σ ο ὕ δ η, μν. ἔργον, σελ. 20 ἐξ., 53.

τηθέντος Β' Κληρικολαϊκοῦ Συνεδρίου, ἐκυρώθη ὡς νόμος τοῦ κράτους καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως*. Ταῦτοχρόνως σχεδόν, τὴν 9ην Ἰανουαρίου 1930, ἐψηφίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νέος Νόμος περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων, ρυθμίζων τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα τῶν μειονοτήτων καὶ τὰ τῆς δραστηριότητος αὐτῶν λεπτομερέστερον καὶ ὑπὸ αὐστηρότερον ἔλεγχον τοῦ Κράτους, συνιστῶν δὲ τὸ μέχρι τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου ἰσχύσαν γενικὸν ἐκκλησιαστικὸν πλαίσιον τῆς ἀλβανικῆς νομοθεσίας.

* Διὰ τὴν πληρότητα τοῦ ἔργου καὶ δεδομένου ὅτι οὐδαμοῦ εὐρηται δημοσιευμένος ὁ ἐν λόγῳ Καταστατικὸς Χάρτης (Statuti i Kishës Orthodhokse Autoqefale të Shqipris—Korçë 1929), δημοσιεύομεν τοῦτον ἐνταῦθα κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ πρωτοτύπου ὑπὸ Γ. Παπαδοπούλου, τυχόντα δὲ παρ' ἡμῶν ἐπεξεργασίας ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ νομικὴν ὀρολογίαν καὶ τὴν ἐν γένει νομοτεχνικὴν διατύπωσιν:

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Ἄπας ὁ κλῆρος καὶ ὁ ὀρθόδοξος λαὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἀλβανίας, ἐκπροσωπούμενος ὑπὸ τῶν ἀποσταλέντων ἀντιπροσώπων (πληρεξουσίων) αὐτοῦ, τῶν συνεληθέντων ἐν Κορυτσᾷ εἰς Β' Συνέδριον, ψηφίζει ὁμοφώνως τὸν ὀριστικὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ἀνακηρυχθείσης Αὐτοκεφάλου κατὰ τὸ συνεληθὲν ἐν Βερατίῳ Συνέδριον τῆς 12ης Σεπτεμβρίου 1922.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἄρθρον 1. Ἡ Ὀρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἀποτελεῖ ἀδιαίρετον τμῆμα τῆς Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ συνίσταται ἐκ πάντων τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου τῆς Ἀλβανίας, τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ὁμολογούντων τὸ ἱερὸν Σύμβολον τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, διαφυλασσόντων δὲ ἀπαρασλεύτως πᾶν ὅ,τι ἀποδέχεται ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἥς θεμελιωτῆς καὶ ἀρχηγὸς εἶναι ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἄρθρον 2. Ἡ Ὀρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἡνωμένη δογματικῶς καὶ πνευματικῶς μετὰ πάντων τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ τῶν Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ διαφυλάσσει ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀλλοιώσεως, ὡς αἰετοίαι Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ, τὰς πηγὰς τῆς πίστεως, τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν, καθὼς καὶ τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας.

Ἄρθρον 3. Ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἡ Ἀλβανικὴ.

Ἄρθρον 4. Ἀνωτάτη ἀρχὴ τῆς Ὀρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἡ Ἱερὰ Ἐπισκοπικὴ Σύνοδος, συνισταμένη ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἐπισκόπων ἐκάστης Ἐπισκοπῆς καὶ τοῦ Μεγάλου μητροπόρου Οἰκονόμου καὶ προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου τῆς πρωτεύουσας Ἀρχιεπισκόπου πάσης Ἀλβανίας.

Ὁ ἐπίσημος τίτλος τῆς Συνόδου εἶναι: Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

Ἡ Ἐπισκοπὴ τῆς πρωτεύουσας λαμβάνει τὸν τίτλον τῆς «Μητροπόλεως», ὁ δὲ προϊστάμενος αὐτῆς τιτλοφορεῖται «Μητροπολίτης» τῆς Μητροπόλεως ταύτης «καὶ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἀλβανίας». Οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι διατηροῦν τὸν τίτλον τοῦ «Ἐπισκόπου» καὶ αἱ ἔδραι τῶν ὀνομάζονται «Ἐπισκοπαί».

Ἄρθρον 5. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας εἶναι νομικὸν πρόσωπον, κληρονομεῖ δὲ πάντας τοὺς τίτλους καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ὑφισταμένων Ὁρθοδόξων Κοινοτήτων.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία καὶ ἡ μοναστηριακὴ τοιαύτη ἐξαιρεῖται παντὸς κρατικοῦ φόρου.

(Σημείωσις ἡμετέρα: Ἡ ὡς ἄνω τελευταία παράγραφος τοῦ ἄρθρου 5 ἔχει προστεθῆ εἰς τὸ κείμενον χειρογράφως).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΑΥΤΗΣ

Ἄρθρον 6. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας: Ἀποφασίζει ἐπὶ ζητημάτων πίστεως, λατρείας, ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας, ἑσωτερικῆς διοργανώσεως καὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δογμάτων καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ συναρᾷ τοῖς νόμοις τοῦ Κράτους.

Ἀσκεῖ ἔλεγχον ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁργάνων συμφώνως πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας.

Ἰδρύει καὶ συντηρεῖ θρησκευτικὰ Σχολεῖα, συντάσσει τὰ προγράμματα αὐτῶν καὶ ἐποπτεύει τούτων διὰ τῶν Ἐπισκόπων.

Μεριμνᾷ διὰ τὴν θρησκευτικοεθνικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν.

Ἐπιμελεῖται τοῦ θρησκευτικοῦ καταρτισμοῦ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ δι' ἐκκλησιαστικῶν κηρυγμάτων, θρησκευτικῶν διδασκαλιῶν, ὡς καὶ τῆς συντάξεως καὶ ἐκδόσεως θρησκευτικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν.

Ἄρθρον 7. Οὐδὲν βιβλίον δύναται νὰ χρησιμοποιηθῆ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἄνευ τῆς ἐπισήμου ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὡς καὶ ἐν τοῖς Σχολείοις πρὸς διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου θρησκείας ἄνευ ἐπισήμου ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας.

Ἄρθρον 8. Τὰ μεταφρασθέντα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία δέον ὅπως ἐλεγχθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὑποχρεουμένης ἵνα, ὡς οἶόν τε τάχιον, μεριμνήσῃ διὰ τὴν μετάφρασιν καὶ ἔκδοσιν τῶν ἑλλειπόντων βιβλίων.

Ἄρθρον 9. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιβλέπῃ, ὅπως πᾶν ἔργον ὑπὸ μορφήν δημοσιεύματος, ζωγραφικῆς, θεατρικῆς ἢ κινηματογραφικῆς παραστάσεως, εἴτε δημοσίᾳ διάλεξις, μὴ θίγη ἢ προσβάλλῃ τὰ δόγματα καὶ τὰς διατάξεις τῆς Ὁρθοδόξιας ἢ γενικῶς τὸν κληρὸν καὶ τὰ σύμβολά του, εἰς ἣν δὲ περίπτωσιν θεωρήσει εὐλογον, νὰ αἰτεῖται τὴν παρέμβασιν τῶν ἀρχῶν, συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ἡ Προεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῇ ἐγκρίσει τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀποφασίζει περὶ τῆς ἀπονομῆς τιμητικῆς διακρίσεως εἰς πάντα ἐξυπηρετοῦντα τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔργον.

ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἄρθρον 10. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνέρχεται κανονικῶς καὶ αὐτοδικαίως ἀπαξ τοῦ ἔτους. Ἡ 1η Ὀκτωβρίου ὀρίζεται ἀπαρεγκλίτως ὡς ἡμέρα ἀνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς

Συνόδου. Αί ἐργασίαι τῆς Συνόδου διακοῦν οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν 15 ἡμερῶν καὶ οὐχὶ πλεόν τοῦ μηνός.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐν περιπτώσει ἀνάγκης δύναται νὰ συγκαλῆ καὶ ἐκτάκτως τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῇ ἐγκρίσει τῆς πλειονοψηφίας τῶν μελῶν αὐτῆς.

Ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου γίνεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου, ὅστις καὶ κηρύσσει τὴν λῆξιν αὐτῶν.

Ἀ ρ θ ρ ο ν 11. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τελεῖ ἐν ἀπαρτίᾳ, ἐὰν εἶναι παρόντες τὸ ἥμισυ πλεόν ἐνὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς. Πάντοτε ὁμοῦ νόμιμος συνεδρία δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ μόνον ἐφ' ὅσον, ἐκτὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, παρίστανται καὶ δύο ἕτερα μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν οὗτος ἔχει στερηθῆ τοῦ θρόνου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ ἀρχαιότερου κατὰ τὰ πρεσβεῖα Ἐπισκόπου, εἰς πᾶσαν δ' ἐτέραν περίπτωσιν προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ ἐξουσιοδοτημένου παρὰ τοῦ Προέδρου μετὰ προσδιορισμένης ἀρμοδιότητος.

Ἀ ρ θ ρ ο ν 12. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου λαμβάνονται κατὰ πλειονοψηφίαν. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας πραγματοποιεῖται δευτέρα συνεδρία, καθ' ἣν, ἂν καὶ πάλιν ὑπάρχῃ ἰσοψηφία, ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Ἀ ρ θ ρ ο ν 13. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔχει Γενικὸν Γραμματέα, διοριζόμενον μετὰ πρότασιν αὐτῆς διὰ διατάγματος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Τὰ προσόντα τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως καθορίζονται εἰς τὸν Γενικὸν Κανονισμόν Διοικήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΕΠΙΣΚΟΠΙΑΙ

Ἀ ρ θ ρ ο ν 14. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας διαιρεῖται εἰς τέσσαρας Ἐπισκοπίας:

α) Ἐπισκοπή Κορυτσᾶς, Πρεμετῆς, Βοσκοπόγιας, Λεσκοβικίου καὶ Κολόνιας.

β) Ἐπισκοπή Δυρραχίου, Τιράνων, Σκόδρας, Καβάγιας, Ἐλβασάν, Σπάτι, Γκόρας, Μόκρας, Πόγραδετς καὶ Ντίμπρας.

γ) Ἐπισκοπή Βερατίου, Αὐλώνος, Μουζακιάς καὶ Κανίνης.

δ) Ἐπισκοπή Ἀργυροκάστρου, Δελβίνου, Δροπόλεως, Παγωνίου καὶ Χειμάρρας.

Ἐκάστη τῶν Ἐπισκοπῶν τούτων διατηρεῖ τὰ ἕρμα, ἅτινα ἔχει σήμερον. Ταῦτα δύναται νὰ τροποποιηθῶσι κατόπιν προτάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῇ ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως, διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Ἡ ἔδρα τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ὀρίζεται διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος. Μέχρι τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἡ Προεδρία τῆς Ἐκκλησίας παραμένει ἐν Κορυτσᾷ.

Ἐπίσκοποι ἄνευ Ἐπαρχίας δὲν δύναται νὰ εἶναι πλεόν τῶν δύο.

Ἀ ρ θ ρ ο ν 15. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἶναι δὲ ἰσόβιος. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἐκλεγείς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιεπίσκοπος δὲν ἐγκριθῆ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὑποχρεοῦται νὰ ἐκλέξῃ ἕτερον, τὸν ὅποιον προτείνει εἰς τὸν Βασιλέα πρὸς ἐγκρίσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς του διὰ τῆς ἐκδόσεως Διατάγματος. Ἀπασαι αἱ ἐνέργειαι σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκλογήν, πρότασιν καὶ ἀπόρριψιν τηροῦνται ἀπόρρητοι.

Κατὰ παρόμοιον τρόπον ἐκλέγονται καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι.

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

Ἄρθρον 16. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ Ἐπίσκοποι καὶ οἱ κατὰ τόπους Ἀρχιερατικοὶ Ἐπίτροποι, ὁ Μέγας μητροφόρος Οἰκονόμος, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὡς καὶ οἱ βοηθοὶ καὶ ἀναπληρωταὶ κληρικοὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν Ἐπισκόπων δέον νὰ εἶναι ἐξ αἱματός καὶ γλώσσης Ἀλβανοὶ καὶ νὰ κέκτηνται ἀλβανικὴν ὑπηκότητα.

Ἄρθρον 17. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ χειροτονηθῶμενοι Ἐπίσκοποι τῆς Ἀλβανίας, ἐκτὸς τῶν ἐν ἄρθρ. 16 διαλαμβανόμενων προσόντων, δέον νὰ κέκτηνται καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἀπαιτούμενα προσόντα, ἐπίσης δὲ νὰ εἶναι ἀπόφοιτοι πανεπιστημιακῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ἐν περιπτώσει ἀδριτοῦ ἀνάγκης καὶ διὰ χρονικὴν περίοδον μέχρι πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ δύναται νὰ χειροτονηθῇ Ἐπίσκοπος καὶ ὁ κειτημένος πτυχίον Πανεπιστημίου νομικῆς ἢ φιλολογίας, εἴτε Ὁρθοδόξου Σεμιναρίου ἰσοτίμου πρὸς Λύκειον.

Ἄρθρον 18. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὑποχρεοῦνται νὰ δώσωσι τὰς κατωτέρα διαβεβαιώσεις, μίαν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως καὶ ἑτέραν ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἡ διαβεβαίωσις ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ὁρκίζομαι καὶ ὑπόσχομαι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς τιμῆς μου (ὡς Ἀρχιεπίσκοπος ἢ Ἐπίσκοπος) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι θὰ εἶμαι πάντοτε πιστὸς εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Ἀλβανῶν, τὴν Πατρίδα καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ Βασιλείου. Ὁμοίως ὑποχρεοῦμαι νὰ ὀρκίσω καὶ πάντας τοὺς κληρικούς, οἵτινες θὰ χειροτονηθῶσιν ὑπ' ἐμοῦ».

Ἡ διαβεβαίωσις ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ὁρκίζομαι ἐπὶ τῇ (Ἀρχιεπισκοπικῇ ἢ Ἐπισκοπικῇ) συνειδήσει μου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι θὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὰ Δόγματα, τοὺς Κανόνας καὶ τοὺς Ἐκκλησιαστικούς Κανονισμούς, διὰ τῶν ὁποίων διατηρεῖται ἡ θρησκευτικὴ δογματικὴ ἐνότης καὶ ἀλληλεγγύη μετὰ τῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν».

ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ

Ἄρθρον 19. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι εἶναι ἰσόβιοι εἰς τὰς Ἐπαρχίας των, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων αἵτινες προβλέπονται ἐν τῷ παρόντι Καταστατικῷ.

Ἄρθρον 20. Οἱ Ἐπίσκοποι δύναται νὰ μετατεθῶσι κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐγκρινομένης διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος.

ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ

Ἄρθρον 21. Ἀπόλυσις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν Ἐπισκόπων καὶ τοῦ Μεγάλου μητροφόρου Οἰκονόμου γίνεται διὰ σοβαρὰ παραπτώματα χαρακτῆρος δογματικῶ καὶ κανονικῶ, διὰ κοινὰ ἀδικήματα καὶ δι' ἐκτάκτους αἰτίας.

α) Διὰ σοβαρὰ χαρακτῆρος δογματικῶ καὶ κανονικῶ παραπτώματα, οὔτοι δικάζονται ὑπὸ Συμβουλίου, συγκειμένου ἐκ δώδεκα μελῶν, ἐκτὸς τοῦ Προέδρου, ἐν οἷς πάντα τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐξαιρέσει τοῦ κατηγορουμένου, οἱ τιτουλάριοι Ἐπίσκοποι καὶ ὀφφικιοῦχοι κληρικοὶ μέχρι τοῦ ἀνωτέρου καθωρισμένου ἀριθμοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων 6 ἐκλέγει ὁ κατηγορούμενος. Ἡ ἀπόφασις ἐκδίδεται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ διὰ πλειο-

νοσηφίας τῶν τριῶν τετάρτων τῶν ψήφων, ἀφοῦ προηγουμένως ἀκουσθῆ ἡ ἀπολογία τοῦ κατηγορουμένου.

β) Διὰ κοινὰ ἀδικήματα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Μέγας μητροφόρος Οἰκονόμος παύονται, ἐφ' ὅσον ἡ ἐπιβληθεῖσα ποινὴ στέρησεως τῆς ἐλευθερίας ὑπερβαίνει τὸ ἐν ἔτος, ἔστω καὶ ἂν εἰς ταύτην δὲν συμπεριλαμβάνηται ἡ ἀπαγόρευσις ἀσκήσεως δημοσίου λειτουργήματος, ἢ ἐφ' ὅσον καταδικάζονται εἰς εἰρικήν εἴτε διὰ ποινῶν ἐπὶ πλαστογραφία, κλοπῆ, ἀπάτη, καταχρῆσει ἐμπιστοσύνης καὶ ἀποπειρᾶ προσβολῆς τῶν χρηστῶν ἡθῶν. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἡ Ἱερά Σύνοδος αὐτεπαγγέλτως ἀποφασίζει τὴν ἀπόλυσιν.

γ) Δι' ἐκτάκτους αἰτίας, διασαφηνιζομένας εὐθέως εἰς τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Μέγας μητροφόρος Οἰκονόμος, ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ πρόσθεν παραγράφῳ ἀναφερομένων περιπτώσεων, ἀπαλλάσσονται παραχρῆμα τῶν καθηκόντων αὐτῶν διὰ Βασιλικῶν Διατάγματος.

Ἐν περιπτώσει ἐκδόσεως Διατάγματος ἀπαλλαγῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἀπὸ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, οὗτος ἀναπληροῦται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ἀρχαιοτέρου κατὰ τὰ πρεσβεῖα Ἐπισκόπου, ἐν περιπτώσει δὲ ἀπολύσεως Ἐπισκόπου διὰ Διατάγματος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος διορίζει Τοποτηρητήν.

Προκειμένης τοιαύτης ἀπολύσεως, συνέρχεται αὐτοδικαίως (ipso facto) ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἥτις σὺν τῇ ἀποφάσει περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ Ἐπισκόπου ἀπὸ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἀποφασίζει καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Ἐπισκόπου πρὸς πλήρωσιν τῆς χηρευούσης Ἐπισκοπῆς.

Ἐν περιπτώσει ἀπολύσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου δι' οἰανδήποτε αἰτίαν, οὗτος δικαιούται νὰ λαμβάνῃ μηνιαῖον ἐπίδομα ἐκ πεντακοσίων φράγκων χρυσῶν.

Ὡσαύτως ἐν περιπτώσει ἀπολύσεως δι' οἰανδήποτε αἰτίαν τῶν Ἐπισκόπων καὶ τοῦ Μεγάλου μητροφόρου Οἰκονόμου, οὗτοι λαμβάνουν μηνιαῖον ἐπίδομα ἐκ τριακοσίων φράγκων χρυσῶν.

Ἄρθρον 22. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Μέγας μητροφόρος Οἰκονόμος, ἕνεκα χρονίας ἀσθενείας ἢ γήρατος, μὴ ἐπιτρεπόντων εἰς τούτους τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των, δικαιούνται νὰ ὑποβάλωσι κανονικῶς καὶ ἐγγράφως τὴν παραίτησίν των πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον, ἥτις καὶ ἀποφασίζει.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος δύναται καὶ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας νὰ ἐκφέρῃ γνώμη ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀσθένειαν ἢ τὸ γῆρας κατόπιν ἰατρικῆς ἐκθέσεως πέντε ἰατρῶν, δύο ἐκλεγομένων ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, δύο ὑπὸ τοῦ κρινομένου καὶ ἐνὸς ὑπὸ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ὑγιεινῆς.

Εἰς περιπτώσιν καθ' ἣν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἢ οἱ Ἐπίσκοποι δὲν ὑποβάλωσι τὴν παραίτησίν των ἐντὸς δύο ἐβδομάδων ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἰατρικῆς ἐκθέσεως, ἡ Ἱερά Σύνοδος διορίζει ἀμέσως βοηθὸν Ἐπίσκοπον, ὅστις ἀναλαμβάνει τὴν διοίκησιν τῆς Ἐπισκοπῆς.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀσθενεῖς, διατηροῦν τὸν τίτλον των καὶ μνημονεύονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰς ἱεράς τελετουργίας ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου καὶ τοῦ λοιποῦ κλήρου, οὐδεμίαν ὅμως ἀσκοῦν διοικητικὴν πρᾶξιν, μὴ συμμετέχοντες ἐνεργῶς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐὰν οἱ ἰατροὶ ἀποφανθῶσι περὶ ἀδυναμίας ἀσκήσεως τῶν καθηκόντων των, οὗτοι ὑποβάλλουν τὴν παραίτησίν των, λαμβάνοντες παρὰ τοῦ Γενικοῦ Ταμείου τῆς Ἐκκλησίας μηνιαῖαν ἀποζημίωσιν, ὃ μὲν Ἀρχιεπίσκοπος ἐξακοσίων φράγκων χρυσῶν, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι τετρακοσίων φράγκων χρυσῶν.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

Ἄρθρον 23. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι εἰς τὰς Ἐπαρχίας των ἀποτελοῦν τὴν Ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν καὶ ἀσκοῦν ἅπαντα τὰ καθήκοντα τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων, τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανονισμῶν καὶ τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ. Οὗτοι ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὰς ἀποφάσεις τῆς ὁποίας ἐκτελοῦν συμφώνως τῷ παρόντι Καταστατικῷ.

Διὰ πᾶν παράπτωμα ἢ ἀμέλειαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθηκόντων εἶναι ὑπόλογοι ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Κατ' Αὐγουστον ἐκάστου ἔτους ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποβάλλωσιν ἔκθεσιν περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἐπισκοπῆς των. Ἡ ἔκθεσις ἀναγιγνώσκεται ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, μὴ ὑποβολὴ δὲ ταύτης θεωρεῖται παράβασις καθήκοντος.

Ἄρθρον 24. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι εἰς τὰς Ἐπαρχίας των, τόσον ἐν τῇ ἔδρᾳ ὅσον καὶ ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν, ἀσκοῦν ἅπαντα τὰ καθήκοντα τὰ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς, τελοῦν τὰ ἱερὰ Μυστήρια, κηρύττουν τὸν θεῖον λόγον, καθαγιαζοῦν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς, ρυθμίζουσι καὶ ἐπιτελοῦν τὰς θρησκευτικὰς ἱεροτελεστίας συμφώνως πρὸς τὸ τυπικόν, ἐπιμελοῦνται τοῦ εὐπρεπισμοῦ τῶν ναῶν ὡς καὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἢ ἐγκτάστασις τῶν ὁποίων ἐν τοῖς ναοῖς ἀπαιτεῖ τὴν ἐκ τῶν προτέρων ἔγκρισιν αὐτῶν, μερμνοῦν διὰ τὰ ἱερὰ σκευὴ καὶ ἄμφια καὶ διὰ πᾶν ὅ,τι χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν ναόν.

Ἄρθρον 25. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ὑποχρεοῦνται πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπισκοπικῶν αὐτῶν καθηκόντων νὰ περιοδεύωσιν ἅπαξ τοῦ ἔτους τὴν Ἐπαρχίαν των.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος διὰ τὴν Ἐπισκοπὴν του δύναται τὸ καθήκον τοῦτο νὰ ἀναθέτῃ εἰς τοὺς βοηθοὺς του ἢ ἀναπληρωτὴν του.

Ἄρθρον 26. Οὐδεὶς Ἐπίσκοπος δύναται νὰ ἀπομακρυνθῇ τῆς Ἐπισκοπῆς του ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως ἐπίσης δὲν δύναται νὰ πρκαμένῃ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν ἐτέρου Ἐπισκόπου ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως ἐκείνου.

Ἄρθρον 27. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι διορίζουσι τοὺς ἀναπληρωτὰς των συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 16 τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ.

Ἄρθρον 28. Ὁ Μέγας μιτροφόρος Οἰκονόμος ὑποχρεοῦται εἰς ἐκτέλεσιν πάσης ἀποστολῆς ἀνατιθεμένης αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς ἣν καὶ συμμετέχει μὲ ἅπαντα τὰ δικαιώματα τοῦ μέλους.

Ἐκλείπωντος τοῦ Μεγάλου μιτροφόρου Οἰκονόμου, ἡ θέσις δὲν πληροῦται δι' ἐτέρου προσώπου, τὸ δὲ ὀφικιον τοῦτο καταργεῖται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ

Ἄρθρον 29. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι δι' ἐλαφρὰ ἐκκλησιαστικὰ παραπτώματα τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν, μετὰ προηγουμένην ἀπολογίαν τοῦ κατηγορουμένου, δικαιοῦνται νὰ ἐπιβάλλωσι τελεσιδίκους ποινὰς ἄνευ ἐτέρας διαδικασίας:

α) ἐπίπληξιν·

β) άργίαν μέχρι 15 ήμερών από πάσης εκκλησιαστικής ύπηρεσίας.

Διά τας ούτω έπιβαλλομένας ποινάς ό 'Επίσκοπος συντάσσει Πρακτικόν, τό όποϊον τηρεϊται εις τά 'Αρχεία τής 'Επισκοπής.

"Α ρ θ ρ ο ν 30. 'Εν τή έδρα έκάστης 'Επισκοπής συγκροτεϊται και λειτουργεί Πειθαρχικόν 'Εκκλησιαστικόν Συμβούλιον, τό όποϊον δικάζει δι' εκκλησιαστικά παραπτώματα τούς κληρικούς και μοναχούς, τούς ύπαγομένους εις την δικαιοδοσίαν τής 'Επισκοπής ή τούς διαμένοντας έν αύτῃ.

Τό Πειθαρχικόν 'Εκκλησιαστικόν Συμβούλιον συγκροτεϊται υπό τοϋ 'Επισκόπου, ώς προέδρου, και έκ τεσσάρων Ιερέων, ώς μελών. Ούτοι διορίζονται και άπολύονται υπό τοϋ 'Επισκόπου, τοϋ διορισμοϋ και τής άπολύσεως αύτών κοινοποιουμένων τῃ 'Ιερᾷ Συνόδω.

'Ο 'Αρχιεπίσκοπος και οι 'Επίσκοποι δύνανται νά συγκροτήσωσι τό Πειθαρχικόν 'Εκκλησιαστικόν Συμβούλιον και έκτός τής έδρας τής 'Επαρχίας των.

Αί άποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειονοψηφίαν.

Κωλυόμενου τοϋ 'Αρχιεπισκόπου ή τοϋ 'Επισκόπου, την θέσιν αύτοϋ καταλαμβάνουν οι κληρικοί άναπληρωταί των.

Τό Συμβούλιον συγκροτεϊται πάντοτε έκ πέντε μελών, συμπληρούμενον έν περιπτώσει άπουσίας τινός έξ αύτών.

"Α ρ θ ρ ο ν 31. Τό Πειθαρχικόν 'Εκκλησιαστικόν Συμβούλιον δικαιοϋται νά έπιβάλλη τας άκολούθους ποινάς:

α) έπίπληξιν·

β) άργίαν από πάσης Ιεροπραξίας μέχρις ένός έτους·

γ) στέρησιν τών άποδοχών μετ' άργίας ή άνευ αύτῆς μέχρις ένός έτους.

Αί ποιναι έπιπλήξεως και άργίας μέχρι 40 ήμερών είναι τελεσιδικοί. Αί λοιπαι ποιναι έφεσιβάλλονται υπό τοϋ κατηγορουμένου ένώπιον τοϋ Διαρκοϋς Πειθαρχικοϋ Συμβουλίου τής έδρας τής 'Εκκλησίας.

Είς περίπτωσιν καθ' ήν κληρικός τις κατηγορεϊται διά βαρύτατον παράπτωμα προκαλοϋν σκάνδαλον, ό 'Αρχιεπίσκοπος ή ό 'Επίσκοπος δύνανται άμέσως νά παρεμποδίση τοϋτον από την τέλεσιν Ιεροπραξιών, οϋχι θμως πλέον τών δύο μηνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΔΙΑΡΚΕΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

"Αρθρον 32. 'Εν τή έδρα τής 'Εκκλησίας συγκροτεϊται Διαρκές Πειθαρχικόν Συμβούλιον, άπαρτιζόμενον υπό τοϋ 'Αρχιεπισκόπου, ώς Προέδρου, και τεσσάρων μελών, 'Επισκόπων ή όφφικιούχων κληρικών, εκλεγομένων υπό τής 'Ιερᾷς Συνόδου. Τοϋτο εκλέγει τέσσαρα άναπληρωματικά μέλη πρὸς άναπλήρωσιν τών άπουσιαζόντων μελών αύτοϋ.

'Εφ όσον ή 'Ιερά Σύνοδος τελεί έν λειτουργία, έκτελεί αύτή τό έργον τοϋ έν λόγφ Συμβουλίου.

"Απασαι αί άποφάσεις τοϋ Διαρκοϋς Πειθαρχικοϋ Συμβουλίου λαμβάνονται κατά πλειονοψηφίαν.

"Α ρ θ ρ ο ν 33. Τό Διαρκές Πειθαρχικόν Συμβούλιον δικάζει:

α) 'Ως έφετεϊον, τελεσιδικως τας έφεσιβαλλομένας άποφάσεις τών Πειθαρχικῶν Συμβουλίων τής 'Επισκοπής.

β) Πρωτοδικως τά βαρέα παραπτώματα, άτινα κατ' άπόφασιν τοϋ Πειθαρχικοϋ

Συμβουλίου τῆς Ἐπισκοπῆς ἐπισύρου ἀνωτέρας ποινὰς τῶν ἐν ἄρθρ. 30 διαλαμβανομένων. Ἐπίσης ἐξετάζει καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ περιπτώσεων ὀριστικῆς καθαιρέσεως.

Αἱ πρωτόδικοι ἀποφάσεις τοῦ Διαρκοῦς Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου ἐφεσιβάλλονται ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον 34. Ἡ ἔφεσις κατ' ἀποφάσεων ἐκδοθεισῶν ὑπὸ τῶν Πειθαρχικῶν Συμβουλίων τῶν Ἐπισκοπῶν, καθὼς καὶ τοῦ Διαρκοῦς Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου, ἀσκεῖται ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως εἰς τὸν καταδικασθέντα. Ἡ κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως δέον νὰ γίνῃ εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκδόσεως αὐτῆς.

Ἡ αἴτησις ἐφέσεως ἐγγειρίζεται εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου τοῦ ἐκδόσαντος τὴν ἀπόφασιν, ὅστις ἐντὸς 15 ἡμερῶν διαβιβάζει τὴν αὐτὴν εἰς τὸ Διαρκὲς Πειθαρχικὸν Συμβούλιον.

Ἄρθρον 35. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δικάζει:

α) Ὡς ἐφετεῖον τελεσιδικίως ἐπὶ πάσης ἀποφάσεως ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ Διαρκοῦς Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου.

β) Τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τὸν Μέγαν μιτροφόρον Οἰκονόμον ἐπὶ ἐλαφρῶν παραπτωμάτων. Αἱ ὑπὸ τῶν Πειθαρχικῶν Συμβουλίων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις περὶ ἀργίας ἐφαρμόζονται ἀμέσως.

Ἄρθρον 36. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ ἐλαφρῶν καὶ βαρέων ἐκκλησιαστικῶν παραπτωμάτων, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Μέγας μιτροφόρος Οἰκονόμος ἐπὶ βαρέων ἐκκλησιαστικῶν παραπτωμάτων δικάζονται ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου, τοῦ συγκροτουμένου συμφώνως τῇ α' παραγράφῳ τοῦ ἄρθρου 21.

Ἄρθρον 37. Ἀπασαὶ αἱ ἀποφάσεις αἱ ἐπισύρουσαι παῦσιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν Ἐπισκόπων καὶ τοῦ Μεγάλου μιτροφόρου Οἰκονόμου, ὑποβάλλονται εἰς τὸν Βασιλέα πρὸς ἔκδοσιν Διατάγματος.

Ἄρθρον 38. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως ποινῆς καθαιρέσεως τῶν κληρικῶν γίνεται συμφώνως πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, ὁ δὲ καταδικασθεὶς εἰς καθάρεσιν ὑποχρεοῦται νὰ ἀποβάλῃ τὴν ἱερατικὴν ἀμφίεσιν καὶ πάντα τὰ διακριτικὰ τοῦ ὄφφικίου του, ἄλλως τιμωρεῖται συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 214 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Ἄρθρον 39. Οἱ ναοί, αἱ μοναὶ καὶ ἡ κινήτῃ καὶ ἀκίνητος περιουσία τούτων, ὡς καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Κοινοτήτος, εἶναι ἡγγυημένοι ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ Κράτους.

Ἄρθρον 40. Οἰκονομικοὶ πόροι τῆς Ἐκκλησίας εἶναι:

α) τὰ ἔσοδα τῶν ναῶν, μονῶν καὶ τῶν περιουσιῶν τῆς Ὁρθοδόξου Κοινοτήτος·

β) ἐπιχορήγησις τοῦ Κράτους πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἐκκλησίας·

γ) προαιρετικαὶ εἰσφοραὶ, ὡς καὶ παντὸς εἴδους δωρεὰ ἢ βοήθεια προσφερομένη ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν.

Ἄρθρον 41. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι πασῶν τῶν Ἐπισκοπῶν δικαιοῦνται νὰ συλλέγωσι τὰς συνήθεις προαιρετικὰς εἰσφορὰς πρὸς ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας

ἢ καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων παρ' ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν, κατὰ τὰ καθορισθησόμενα εἰς τὸν Ἐσωτερικὸν Κανονισμόν.

Ἄρθρον 42. Οὐδὲν ἀκίνητον ἐκκλησιαστικὸν ἢ μοναστηριακὸν κτῆμα ἢ ἀνήκον εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Κοινότητα δύναται νὰ ἐκποιηθῇ ἄνευ ἀποφάσεως τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου. Ἐν ἐναντία περιπτώσει ἢ ἐκποίησης εἶναι ἄκυρος.

Ὁ τρόπος διαχειρίσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῆς κινήτης καὶ ἀκινήτου περιουσίας, ὡς καὶ τῆς ἐκποιήσεως τῶν κινήτων περιουσιῶν τῶν ναῶν, τῶν μονῶν καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Κοινοτήτων καθορίζεται εἰς τὸν Γενικὸν Κανονισμόν Διοικήσεως.

Ἄρθρον 43. Αἱ Ἀρχαὶ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ὑποχρεοῦνται ὅπως ἐμφανίζωσιν εἰς τὸν ἐπιθεωρητὴν τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης, ἐφ' ὅσον ζητηθῇ, πάντας τοὺς λογαριασμοὺς ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Εἰς περιπτῶσιν καθ' ἣν διαπιστωθῇ κατάχρησις, οἱ καταχρασταὶ εἰσάγονται εἰς δίκην ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης καὶ τιμωροῦνται συμφώνως ταῖς διατάξεσι τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΜΙΚΤΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ἄρθρον 44. Διὰ τὴν διαχείρισιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς περιουσίας τῶν ναῶν, τῶν μονῶν, τῶν Ὀρθοδόξων Κοινοτήτων καὶ πάσης δωρεᾶς καὶ εἰσφορᾶς, ὡς καὶ τῆς κρατικῆς ἐπιχορηγήσεως, συγκροτεῖται ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Ἐκκλησίας Συμβούλιον, καλούμενον Μικτὸν Συμβούλιον, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἀπαρτιζόμενον ἐκ πάντων τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τεσσάρων λαϊκῶν, ἐνὸς ἐξ ἐκάστης Ἐπισκοπῆς.

Ὁ τρόπος ἐκλογῆς τῶν λαϊκῶν καὶ ἡ ἀρμοδιότης καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν καθορισθήσονται εἰς τὸν Κανονισμόν Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τὰ τέσσαρα λαϊκὰ μέλη ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου.

Ὁ Γενικὸς Κανονισμὸς Διοικήσεως θὰ ἐκπονηθῇ ὑπὸ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, προστιθεμένων καὶ τεσσάρων λαϊκῶν μελῶν, ἐν δι' ἐκάστην Ἐπισκοπὴν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου. Εἰς τὸν Κανονισμόν θὰ καθορίζωνται οἱ μισθοὶ καὶ αἱ ἀποζημιώσεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν Ἐπισκόπων, τοῦ Μεγάλου μισροφόρου Οἰκονόμου, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν ὑπαλλήλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, θὰ διατυπῶνται δὲ καὶ ὁ τρόπος ἐκλογῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Δημογεροντίας καὶ τῶν ἐπιμελητῶν τῶν ναῶν καὶ τῶν μονῶν.

Ἡ ἐκπόνησις τοῦ Κανονισμοῦ δέον νὰ γίνῃ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω συγκροτουμένου Μικτοῦ Συμβουλίου ἐντὸς ἐξαμήνου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς διὰ Διατάγματος ἐγκρίσεως τοῦ παρόντος Κραταστατικοῦ.

Ἄρθρον 45. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον ἐπεξεργάζεται καὶ συντάσσει καθ' ἕκαστον ἔτος τὸν προληπτικὸν Προϋπολογισμόν, ἀντίγραφον τοῦ ὁποῦ ὑποβάλλεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης διὰ τὰς προβλεπομένας πράξεις τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 46. Ἡ κινήτη καὶ ἀκίνητος περιουσία ἢ προσφερομένη εἰς τὰς Ὀρθοδόξους Κοινότητας, τοὺς ναοὺς καὶ τὰς μονὰς δι' ὠρισμένους φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς τελεῖ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἐπιμελεῖται διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ καὶ τὴν πραγμάτωσίν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ δωρητοῦ.

Ἄρθρον 47. Παρὰ τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας συνιστᾶται Γενικὸν Ταμεῖον,

εἰς τὸ ὅποιον εισάγονται πάντα κατὰ τὸ ἀρθρ. 40 ἔσοδα τῆς Ἐκκλησίας, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐνεργοῦνται αἱ πληρωμαὶ συμφώνως τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 48. Ἐκαστος τοπικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος μετὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου συντάσσει τὸν ἐτήσιον προϋπολογισμὸν δι' ἅπαντα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς περιουσίας τῶν Ὁρθόδοξων Κοινοτήτων καὶ τῶν ναῶν τῆς δικαιοδοσίας του. Ὁ προϋπολογισμὸς οὗτος διαβιβάζεται μέχρι τῆς 1ης Αὐγούστου εἰς τὴν οἰκείαν Ἐπισκοπὴν, ἥτις, συγκεντροῦσα πάντας τοὺς προϋπολογισμοὺς τῆς Ἐπαρχίας, διαβιβάζει τούτους μετὰ τῶν σχετικῶν παρατηρήσεων εἰς τὸ Κέντρον ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν.

Ἄρθρον 49. Δι' ἐκάστην μονὴν συντάσσεται ἴδιος προϋπολογισμὸς, ὑποβαλλόμενος εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν, ἣ ὅποια διαβιβάζει τούτον ὁμοῦ μετὰ τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν λοιπῶν προϋπολογισμῶν εἰς τὸ Κέντρον πρὸς ἔγκρισιν.

Ἄρθρον 50. Τὸ Οἰκονομικὸν ἔτος τῆς Ἐκκλησίας ἀρχεται τὴν 1ην Ἰανουαρίου, ὃ δὲ προληπτικὸς προϋπολογισμὸς διαβιβάζεται εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν πρὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης.

Ὁ γνωμοδοτικὸς προϋπολογισμὸς συντάσσεται ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαρτίου καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἔσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Οὗτος ὁμοῦ μετὰ τῶν πλεονασμάτων τῶν ἐσόδων ἀποστέλλεται εἰς ἐκάστην Ἐπισκοπὴν ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαρτίου.

Τὸ πλεόνασμα τῶν μονῶν ἀποστέλλεται εἰς τὸ Κέντρον καθ' ἑξαμηνίαν.

Ἄρθρον 51. Ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Ἐκκλησίας λειτουργεῖ μόνιμον Οἰκονομικὸν Συμβούλιον, ἀπαρτιζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τεσσάρων λαϊκῶν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, τὰ δὲ καθήκοντα αὐτῶν καθορίζονται ἐν τῷ Κανονισμῷ.

Ἄρθρον 52. Εἰς τὸ Γενικὸν Ταμεῖον τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας δὲν δύνανται νὰ κρατῶνται πλέον τῶν τεσσάρων χιλιάδων φράγκων χρυσῶν. Τὸ ἐπὶ πλέον ποσὸν κατατίθεται εἰς μίαν τῶν Ἀλβανικῶν Τραπεζῶν ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας, ἣ δὲ ἀνάληψις γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 53. Ὁ Γενικὸς Κανονισμὸς Διοικήσεως τίθεται ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Ἄρθρον 54. Ἡ Αὐτοκέφαλος Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ὑποχρεοῦται καθ' ἑκάστην λειτουργίαν νὰ δέεται ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως, τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ Στρατοῦ.

Ἄρθρον 55. Ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας κατ' οὐδένα λόγον δύναται νὰ δεχθῆ ὑφ' οἰονδήποτε τρόπον δωρεὰν ξένης δυνάμεως, πᾶσα δὲ ἀντίθετος ἐνεργεῖα συνεπάγεται τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ νόμου περὶ πολιτικῶν ἀδικημάτων.

Ἄρθρον 56. Ἡ Ἱερά Σύνοδος δέον νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν ὑπὸ τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν συνθηκῶν ἀπαιτουμένην βελτίωσιν τῶν θρησκευτικῶν ἐθίμων.

Ἄρθρον 57. Οὐδεὶς κληρικὸς δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον θρησκείαν ἐν Ἀλβανίᾳ, ἂν δὲν εἶναι συνδεδεμένος μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας καὶ διωρισμένος παρ' αὐτῆς.

Ἄρθρον 58. Ἀπαντες οἱ ἐν ἀρθρῷ 16 μνημονεύμενοι κληρικοὶ οἱ τελοῦντες

Ἐπιπλέον καὶ ὑπὸ τὰς νέας συνθήκας, ὅφ' αἱ αἰτίαι πίεσεις καὶ αἱ δυσκολίαι ἐνετάθησαν, ὡς π.χ. ἡ συνεχὴς ματαίωσις τῆς ἀπὸ τοῦ 1925 ἀποφασισθείσης ἰδρύσεως Ἱερατικῆς Σχολῆς ἐν Κορυτσᾷ πρὸς μὴ ὀρθοδόξου κλήρου κ.ἄ., διαφαίνεται ὅτι θὰ ἐπαναληφθῶσιν αἱ προσπάθειαι ἀνασυνδέσεως τῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπερ ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τούτῳ μεταβάσεως εἰς Ἀθήνας τὸν Νοέμβριον τοῦ 1929 τοῦ Δημάρχου Κορυτσᾶς Β. Ἀβραάμ, ἐπιτυχῶς διαπραγματευθέντος μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου τὸν ἐπὶ νέων βάσεων διακανονισμὸν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος. Μετὰ τινα χρόνον, τὸν Μάϊον τοῦ 1936, ὁ Βησσαρίων Τζοβάνη, ἀπὸ πολλοῦ μὴ ἐμπνέων ἐμπιστοσύνην καὶ ἤδη

ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ἐφ' ὅσον δὲν κέκτηνται τὰ ἐν τῷ εἰρημένῳ ἄρθρῳ διαλαμβανόμενα προσόντα, ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ εἶναι ἀποστερημένοι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιωματος.

Ἄρθρον 59. Οὐδεὶς λαϊκὸς ἢ μοναχὸς δύναται νὰ χειροτονηθῇ ἱερεὺς ἢ διάκονος ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καθὼς καὶ ὁ μὴ κεκτημένος πτυχίον Ὀρθοδόξου Ἱεροσπουδαστηρίου.

Ἄρθρον 60. Αἱ σχέσεις τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας μετὰ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως διενεργοῦνται διὰ τοῦ Ἰπουργείου Δικαιοσύνης.

Ἄρθρον 61. Ἐκάστη Ἐπισκοπὴ ἔχει ἰδίαν σφραγίδα, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγράφεται τὸ ὄνομα αὐτῆς.

ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΟΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 62. Ἐν περιπτώσει ἀποσχίσεως τμήματος ἢ ὅλου τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ Ἐπαρχίας τινός, οἱ ναοί, αἱ μοναὶ καὶ αἱ περιουσίαι αὐτῶν παραμένουν εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας.

Ἄρθρον 63. Τὰ ἄρθρα 1, 2 καὶ 3 κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται νὰ τροποποιηθῶσιν ἢ καταργηθῶσιν.

Ἄρθρον 64. Τὰ ἄρθρα 10, 14 § α, β, 25, 40, 48, 49, 52 καὶ 60 δύνανται νὰ τροποποιηθῶσι μετ' ἀπόφασιν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου ὁμοῦ μετὰ τοῦ Διαρκοῦς Συμβουλίου. Αἱ λοιπαὶ διατάξεις τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ δύνανται νὰ τροποποιηθῶσι μετ' ἀπόφασιν ἐτέρου Συνεδρίου.

Τὸ παρὸν Καταστατικὸν ὑποβάλλεται πρὸς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν νομικὴν κύρωσιν αὐτοῦ.

Ἐν Κορυτσᾷ τῇ 29ῃ Ἰουνίου 1929

Ὁ Πληρεξούσιος Γενάρων

† Ἀρχιεπίσκοπος Βησσαρίων

Ἐπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν ἄλλων Πληρεξουσίων.

Ὁ Κυβερνητικὸς Ἐπιτροπὸς παρὰ τῷ Πανορθόδοξῳ Συνεδρίῳ Κορυτσᾶς

Βασίλειος Μπιντόσι

ἀπὸ τῶν πραγμάτων πιεζόμενος, παρητήθη¹, ἀνέλαβε δὲ τὴν διαποιμάνσιν τῆς Μητροπόλεως Τιράνων, Δυρραχίου καὶ πάσης Ἀλβανίας ὃ ἤδη διαποιμάνων τὴν Μητρόπολιν Κορυτσᾶς Χριστοφόρος Κίσσης².

Ὁ Χριστοφόρος, ἀποβλέπων εἰς τὴν τελικὴν ρύθμισιν τῆς ὑφισταμένης ἐκκλησιαστικῆς ἀνωμαλίας, ἅμα τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων του, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης Ἰωσήφ Κέδη ὡς ἐκπρὸσώπου τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀλβανίας Ἀχμέτ Ζώγου, κατόπιν δὲ προηγηθειῶν πολυημέρων ἐν Ἀθήναις συνεννοήσεων μετὰ τοῦ ἀποκριταρίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου κατέληξαν εἰς προκαταρκτικὴν «Συμφωνίαν» περὶ εὐλογίας τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ὑπὸ τοὺς ἐν αὐτῇ διαλαμβανόμενους ὅρους, τὴν ὁποίαν καὶ προσυπέγραψαν. Αὕτη ἔχει ὡς ἑξῆς³:

α) Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, μέλος οὖσα τῆς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, συνίσταται ἐκ πάντων τῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους διαβιούντων Χριστιανῶν, πρεσβευόντων πάνθ' ὅσα πρεσβεύει ἡ Ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, καὶ περιλαμβάνει τέσσαρας ἐκκλησιαστικὰς περιφέρειας, ἧτοι 1) Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἐλβασάν, 2) Κορυτσᾶς, 3) Ἀργυροκάστρου, 4) Βερατίου, Αὐλώνος καὶ Κανίνης.

β) Ὁ ἐν Τιράνοις ἐδρεύων ἀρχιερεὺς φέρει τὸν τίτλον: Μητροπολίτης Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἐλβασάν καὶ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἀλβανίας, οἱ δὲ λοιποὶ τρεῖς ἀρχιερεῖς φέρουσι τὸν τίτλον ἐπισκόπου μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως ἐν ἣ ἡ ἔδρα αὐτῶν.

γ) Εἰς τὰς ὡς ἄνω ἐκκλησιαστικὰς ἔδρας, μετὰ τὰς κανονικὰς διατυπώσεις, θὰ κατασταθῶσιν ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας δι' ἰδιαιτέρας Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως οἱ ἀρμοδίως ὀρισθέντες, ἧτοι εἰς μὲν τὴν Μητρόπολιν Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἐλβασάν ὁ θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Χριστοφόρος Κίσσης, εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Κορυτσᾶς ὁ ὀσιώτατος μοναχὸς Εὐλόγιος Κουρίλας,

1. Ὡς λόγοι τῆς παραιτήσεως, τῆς ὁποίας τὸ κείμενον εὔρηται δημοσιευμένον ἐν «Albënia» Τιράνων τῆς 28-29 Μαΐου 1936, προὐβλήθησαν: α) ἡ ἐπιθυμία τοῦ Βησσαρίωνος, ὅπως διὰ τῆς ἀποχωρήσεώς του συμβάλῃ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν, ἰδίως δὲ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως· β) τεχνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι· γ) ἡ ἀνάγκη, τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο, ὅπως μετὰ ἑπτὰ ἔτη, καθ' ἃ προήδρευσε καὶ ἐπόπτευσε τῆς ὀργανώσεως τῆς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας, τύχῃ σχετικῆς ἀναπαύσεως. Πρβλ. καὶ Γ. Τ α σ ο ὕ δ η, μν. ἔργον, σελ. 90, 93.

2. Περὶ τῆς διεθνῶς ἀποδοθείσης σημασίας τῆς ἀλλαγῆς τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας βλ. ἄρθρα τῶν ἡμεριδίων «Temps» Παρισίων τῆς 2-6-1936, «Azik Söz» Κωνσταντινουπόλεως τῆς 5-6-1936, «Church Times» τῆς 29-8-1936, ἐν Γ. Τ α σ ο ὕ δ η, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 89-98.

3. Βλ. ἐν Γ. Τ α σ ο ὕ δ η, αὐτόθι, σελ. 63-64.

εις τὴν ἐπισκοπὴν Ἀργυροκάστρου ὁ ἱερολογιώτατος Παινελῆς Κοτόκος καὶ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Βερατίου, Αὐλῶνος καὶ Κανίνης ὁ Ἀγαθάγγελος Τσαμίτσης, ἀφοῦ προηγουμένως δι' αἰτήσεως συγγνώμης ἄρῃ ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῶν καθάρσει.

δ) Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας θὰ διοικῆται συμφώνως πρὸς τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας τῆς Ἀγίας Ὁρθόδοξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

ε) Εἰς τὴν οὕτω συγκροτουμένην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡ Πολιτεία θὰ ἐπιτρέψῃ πλήρη αὐτοτέλειαν καὶ ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ζωῆς, ἧς ἐν στοιχείῳ εἶναι καὶ ἡ ἴδρυσις μορφωτικῶν θρησκευτικῶν ἰδρυμάτων καὶ ἱερατικῶν σχολῶν.

ς) Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία παραιτεῖται πάσης διὰ τὰς ἐν Ἀλβανίᾳ ἰ. Σταυροπηγιακὰς μονὰς ἀποζημιώσεως, ὑπὸ τὸν ὄρον ἵνα αἱ Σταυροπηγιακαὶ αὗται μοναὶ διατηρηθῶσιν ἄθικτοι, αἱ δὲ περιουσίαι αὐτῶν καὶ τὰ ἐκ τούτων εἰσοδήματα διατίθενται ὑπὲρ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

ζ) Ὑπὸ τὰς ἐγγυήσεις ταύτας τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ χειραφετήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἀλβανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ θὰ εὐλογήσῃ τὸ αὐτοκέφαλον αὐτῆς ὑπὸ τοὺς εἰς τοὺς Τόμους τῆς χειραφετήσεως συνήθεις ὄρους.

Ἐφ' ᾧ συνετάχθη τὸ παρὸν προκαταρκτικὸν σύμφωνον, ᾧ θὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ὀριστικὴ μετὰ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῶν μνημονευθέντων ἀντιπροσώπων τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος συμφωνία».

Ἐν συνεχείᾳ καὶ περὶ τὰ τέλη Μαρτίου τοῦ 1937 μετέβησαν εἰς Φανάριον καὶ προέβησαν μετὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου ὀρισθείσης πρὸς τοῦτο ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν Δέρκων Ἰωακείμ καὶ Ἡλιοπόλεως Γενναδίου εἰς ὀριστικὴν κατ' ἄρθρον διατύπωσιν καὶ ἐπισφράγισιν τῆς ὡς εἶρηται «Συμφωνίας»¹, ἀμοτέρωθεν ἐν Φαναρίῳ ὑπογραφεῖσθαι² τὴν 3ην Ἀπριλίου 1937.

Κατ' ἐφαρμογὴν τῆς «Συμφωνίας», ταύτης, Συνοδικῆ ἀποφάσει, διὰ τῶν ἀπὸ 30 Μαρτίου 1937 ἰδίων Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν Πράξεων μετωνομάσθησαν αἱ ἐν Ἀλβανίᾳ Μητροπόλεις τοῦ Θρόνου, ἡ μὲν Δυρραχίου εἰς Μητρόπολιν Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἐλβασάν, αἱ δὲ Μητροπόλεις Κορυτσᾶς καὶ Βελεγράδων εἰς Ἐπισκοπὰς Κορυτσᾶς καὶ Βερατίου, Αὐλῶνος καὶ Κανίνης, καὶ ἀνεδείχθη, μετ' ἀπόσπασιν ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, εἰς ἴδιαν Ἐπισκοπὴν τὸ τμῆμα Ἀργυροκάστρου, ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Ἐπισκοπῆ Ἀργυροκάστρου. Αἱ οὕτωςι συγκροτηθεῖσαι Ἐπαρχίαι συνεπληρώθησαν εὐθύς δι' ἐκλογῆς ὡς Μητροπολίτου Τιράνων, Δυρραχίου καὶ Ἐλβασάν τοῦ ἀπὸ Ἐπισκόπου Συνάδων Χριστοφόρου, Ἐπισκόπου Κορυτσᾶς τοῦ Λαυριώτου μοναχοῦ Εὐλο-

1. Τὸ ἐγγράφον τοῦτο, μὴ διασωθὲν ἀτυχῶς αὐτούσιον, μᾶλλον ἐνεκα τῆς ἐπισυμβάσης πυρκαϊᾶς, φαίνεται ὅτι δὲν ἀφίσταται τῆς ἐν τοῖς πρόσθεν καταχωρισθείσης προκαταρκτικῆς «Συμφωνίας».

2. «Ὁρθοδοξία» 1937, σελ. 104, 108 ἐξ.

γίου Κουρίλα καὶ Ἐπισκόπου Ἀργυροκάστρου τοῦ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Παντελεήμονος Κοτόκου, τῆς χειροτονίας τῶν δύο τελευταίων τελεσθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐξ ἄλλου, εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Βερατίου, Αὐλῶνος καὶ Κανίνης κατεστάθη διὰ κανονικῶν ψήφων ὁ Ἐπίσκοπος Ἀγαθάγγελος Τσαμτσης ὁ ἀπὸ Αὐλωνείας, ὡς ψιλονύμως ἐπιτλοφορήθη, ἀρθείσης, ἐπιεικέα τῆς Ἐκκλησίας, κατόπιν τῆς ἀπὸ 10ης Μαρτίου 1937 αἰτήσεως συγγνώμης, τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ καὶ ἀναγνωρισθείσης τῆς εἰς Ἐπίσκοπον ἀντικανονικῆς χειροτονίας του, ὅπερ ἐγένετο, ὡσαύτως κατόπιν ὑποβολῆς αἰτήσεως συγγνώμης, καὶ διὰ τὸν ἐν καθαιρέσει τελοῦντα Ἄτ Βασίλη Μάρκου, ὅστις, ἀρθείσης τῆς καθαιρέσεως, ἐπανεφέρθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πρεσβυτέρου¹.

Μετὰ τὴν τῶν ἀνωτέρω συντέλεσιν, τὴν 12ην Ἀπριλίου 1937 ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἰσηγουμένου τοῦ Πατριάρχου Βενιαμὶν Α', ηὐλόγησε τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, περὶ ἧς ὠρίζετο, ὅπως εἰς τὸ ἐξῆς τελῆ, ἀνεξάρτητος ὡς πρὸς τὴν διοργάνωσιν καὶ διοίκησιν αὐτῆς, ὑπὸ Ἱερὰν Σύνοδον, προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε «Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας», ἀναδειχθέντος εἰς Ἀρχιεπίσκοπον, ἐρχομένη κατὰ τάξιν μετὰ τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Πολωνίας. Ἀκολουθῶς ἐν ἐπὶ τούτῳ ἐπισήμῳ συνελεύσει ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, προεξάρχοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καθ' ἣν παρίστατο καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἀλβανίας Ἀσάρ Τζατζούλης, ἐγένετο ἡ ἀναγγελία τῆς, ὡς εἴρηται, Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ἀποφάσεως πρὸς τοὺς Ἱεράρχας καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ἀρτισυστάτου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ἀναγνωρισθέντος ἅμα καὶ ὑπογραφέντος τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, ὅστις καὶ ἐπεδόθη τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας Χριστοφόρῳ. Ἴδου ὁ Τόμος, ὁ ἀποτελῶν τὸ θεμελιῶδες κείμενον τῆς Αὐτοκεφάλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας².

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ

*Περὶ εὐλογίας τοῦ Αὐτοκεφάλου
τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.*

Ἀριθ. πρωτ. 609

† Βενιαμὶν ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τὴν ἐνπάρχουσαν πρόνοιαν καὶ περιποίησιν ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, οἷα φιλόστοργος Μήτηρ, ἀδιαλείπτως πρὸς τὸ τῶν ἐδσεβῶν ἄθροισμα

1. Βλ. «Ὀρθοδοξία» 1937, σελ. 109.

2. Βλ. τοῦτον ἐν «Ὀρθοδοξία» 1937, σελ. 111-113.

ένδεικνυμένη, οὐ διαλείπει τοῖς προσήκουσιν ἐκάστοτε τῷ καιρῷ καὶ τῷ τόπῳ ἀντιληπτικοῖς τρόποις καὶ δαψιλεστέραις δέ, ἐπὶ ἀνὰ δεήσῃ, ταῖς ἀπ' αὐτῆς δωρεαῖς πρὸς τὴν τῶν ἀναφαινομένων ἀναγκῶν θεραπείαν τὸ τῆς ἱερᾶς μερίμνης καθήκον ἐπιτελοῦσα, ὥστε ἀπρόσκοπον πάντοτε γίνεσθαι κατ' αὐτοὺς τῶν οἰκείων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τὴν οἰκονομίαν καὶ μείζονα τὴν ἐν Κυρίῳ καρποφορίαν, ἥτις ἐστὶ δῆπου τὸ τέλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μερίμνης καὶ διακυβερνήσεως.

Οὕτω δὴ καὶ νῦν, ἐπειδὴ οἱ ἐν τῷ παρὰ Θεοῦ εὐλογηθέντι νεαρῷ Ἀλβανικῷ Κράτει εὐσεβεῖς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἀπετάθησαν πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Ἀγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχεικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ὅφ' οὗ τὴν ἀμφιλαφῆ σκέπην ἀπ' αἰῶνων ὡς τιμίαν παρακαταθήκην περιείποντο καὶ χάριτι Χριστοῦ ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ μένοντες διεσφύζοντο, καὶ θαρρουντῶς πρὸς αὐτὴν ὡς μητέρα φιλόστοργον τὰς παρούσας αὐτῶν ἐξέθεντο ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας καὶ θεομὴν ὑπέβαλον εὐχὴν καὶ αἴτησιν περὶ εὐλογίας καὶ ἀνακηρύξεως τῆς κατ' αὐτοὺς ἐκκλησιαστικῆς περιοχῆς εἰς ἰδίαν αὐτοτελῆ καὶ αὐτοκέφαλον ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν, ὡς μόνῃς τῆς τοιαύτης συγκροτήσεως ὑπὸ τὰς νέας αὐτῶν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων συνθήκας δυναμένης καλῶς πρὸς τὴν καλὴν οἰκονομίαν καὶ διεξαγωγὴν τῶν κατ' αὐτοὺς ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐπαρκεῖν καὶ τὴν εὐσταθῆ αὐτῶν πρόοδον ἐν τῇ ὅλῃ προόδῳ τοῦ εὐλογημένου Ἀλβανικοῦ Κράτους ἀσφαλίζειν καὶ ἐμπειδοῦν, αὐτὸ δὲ τὸ Θεοφροῦρητον Ἀλβανικὸν Κράτος ἀξιοχρέως περὶ τῆς ἐν παντὶ ἀκωλύτου καὶ ἐλευθέρως προκοπῆς τῶν ἰδίων αὐτοῦ πολιτῶν προνοοῦμενον, τῇ ἐν αὐτῷ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ πλήρη αὐτοτέλειαν καὶ ἐλευθερίαν ἐβεβαίωσατο, ἣ Μετροίτης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, μετὰ φιλοστόργου πρὸς τὴν υἱικὴν ταύτην αἴτησιν προσοχῆς ἀποβλέψαντες καὶ τὰς τῶν ἱερῶν κανόνων διατάξεις καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ προᾶξιν ὀδηγόν ἔχοντες, ἐγνωμεν εὐμενῶς τὸ πρὸς ἡμᾶς αἴτημα τοῦτο τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ ἀγαπητῶν ἡμῖν κατὰ πνεῦμα υἱῶν Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν ἀποδέξασθαι καὶ τὴν παρ' ἡμῶν χορηγήσασαι εὐλογίαν καὶ κῶρυσιν πρὸς τὴν ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοκέφαλον ὀργάνωσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων αὐτῶν.

Ὅθεν καὶ συνοδικῶς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμενοι, ὀρίζομεν καὶ ἀνακηρύττομεν ἐν ὥραις αἰσίαις, ὅπως αἱ ἐν τῷ Θεοσώστῳ Ἀλβανικῷ Κράτει περιλαμβανόμεναι ὀρθόδοξοι Ἐπαρχίαι τε καὶ κοινότητες πᾶσαι ὑπάρχουσιν ἐφεξῆς συνηνωμέναι καὶ συγκεκροτημέναι εἰς μίαν αὐτοτελῆ καὶ αὐτοκέφαλον ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία Ἀλβανίας», ἣ Ἐκκλησία δὲ αὕτη πνευματικὴ ἡμῶν ἀδελφῆ ὑπάρχουσα, διέτη καὶ διοικητὴ ἐφεξῆς τὰ ἐαυτῆς ἀνεξαρτήτως καὶ αὐτοκεφάλως, κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα καὶ τῶν λοιπῶν Ἁγίων Ὁρ-

θοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὡς ὑπερτάτην ἐαυτῆς διοικητικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἔχουσα καὶ ἀναγνωρίζουσα τὴν ἐκ τῶν κανονικῶν ἐν Ἀλβανίᾳ ὀρθοδόξων Ἀρχιερέων ἀπαρτιζομένην Ἱερὰν Σύνοδον, Προέδρον ἔχουσαν τὸν κατὰ καιρὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας.

Πρὸς τήρησιν δὲ καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ οὕτω τῆς ἱερᾶς κανονικῆς ἐνότητος μετὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἔχει τὸ καθήκον ὁ ἐκάστοτε Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας, ὅπως ἀναγγέλλῃ, κατὰ τὴν τάξιν τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀνάρρησιν αὐτοῦ δι' ἐνθρονιστηρίων Γραμμάτων τῇ καθ' ἡμᾶς τε Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ καὶ πάσαις ταῖς ἀδελφαῖς Ὀρθοδόξοις Ἀυτοκεφάλοις Ἐκκλησίαις καὶ τὴν νενομισμένην παρέχῃ ἐπὶ τούτῳ ὁμολογίαν καὶ διαβεβαίωσιν περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ τε καὶ τῆς πεπιστευμένης αὐτῷ Ἁγίας Ἐκκλησίας ἀπαρασφαλοῦς τηρήσεως τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως καὶ εὐσεβείας καὶ πάντων ὅσα οἱ θεῖοι καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες καὶ ἡ τάξις τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διακελεύονται, καὶ ὅπως μνημονεύῃ, κατὰ τὴν τάξιν, ἐν τοῖς διπτύχοις τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Σεβασμιωτάτων Προέδρων τῶν Ἀγίων Ὀρθοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Ὁρίζομεν ἅμα, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ἀλβανίᾳ ἀδελφὴ Ἁγία Ἀυτοκέφαλος Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία λαμβάνῃ τὸ Ἅγιον Μῦρον παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ὡσαύτως συνίσταμεν, ὅπως, προκειμένου περὶ ζητημάτων ἢ ἀποριῶν γενικωτέρας ἐκκλησιαστικῆς φύσεως, ἐξερχομένων τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐπὶ μέρους Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας ἀπευθύνηται πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Ἀγιώτατον Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, δι' οὗ ἡ κοινωμία μετὰ πάσης Ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ ζητῆ οὕτω τὴν ἔγκυρον τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν γνώμην καὶ ἀντίληψιν.

Ταῦτα οὖν οὕτω δόξαντα καὶ συνοδικῶς ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὴν τακτικὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 12 Ἀπριλίου ἐ.ἔ. ἀποφασισθέντα καὶ κυρωθέντα, βεβαιουῦμεν πρὸς μόνιμον παραφυλακὴν καὶ διὰ τοῦ παρόντος Πατριαρχικοῦ ἡμῶν καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, καταστρωθέντος καὶ ὑπογραφέντος ἐν τῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαρἀλλάκτῳ ἀπολυθέντος καὶ σταλέντος καὶ τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας, τῷ ἐν Χριστῷ ἀγαπητῷ ἡμῖν ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ κυρίῳ Χριστοφόρῳ, τῷ Προέδρῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

Κύριος δὲ ὁ Θεός, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς τοῦ πρώτου καὶ Μεγάλου Ἀρχιερέως καὶ Ποιμένος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, στηρίξοι ἑσσεὶ τὴν οὕτως

ἐπ' αἰσίοις συστάσαν ἀδελφὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας καὶ αὔξει καὶ προάγει τὰ κατ' αὐτὴν τῇ χάριτι καὶ εὐλογίᾳ Αὐτοῦ, εἰς δόξαν τοῦ Ἁγίου Αὐτοῦ ὀνόματος καὶ ὠφέλειαν τοῦ κατ' αὐτὴν εὐσεβοῦς πληρώματος, χαρὰν δὲ ἅμα καὶ πασῶν τῶν ἁγίων Ἀδελφῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ, ἀλλ' κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον (ιβ'). Ἐπιμεμήσεως Ε'.

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Βενιαμίν, ἀποφαίνεται.

† Ὁ Χαλκηδόνος Μάξιμος

† Ὁ Δέρκων Ἰωακεῖμ

† Ὁ Προύσης Πολύκαρπος

† Ὁ Πριγκηποννήσων Θωμᾶς

† Ὁ Σάρδεων καὶ Πισιδίας Γερμανὸς

† Ὁ Ἑλιουπόλεως Γεννάδιος

† Ὁ Θεοδωρουπόλεως Λεόντιος

† Ὁ Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντῖνος

† Ὁ Χριστουπόλεως Μελέτιος

† Ὁ Λαοδικείας Δωρόθεος

† Ὁ Αἴνου Γερμανὸς

Ἐπὶ τῇ, ὡς εἴρηται, εὐλογίᾳ τοῦ Αὐτοκεφάλου ἀντηλλάγησαν εὐφρόσυνα τηλεγραφήματα μεταξὺ τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀφ' ἑνός, καὶ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἀλβανῶν Ἀχμέτ Ζώγου καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως Κώτσο Κώττα, ἀφ' ἑτέρου, ἀνηγγέλθη δὲ τοῦτο διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 618 καὶ ἀπὸ 12ης Ἀπριλίου 1937 Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος πρὸς τὸ ἐν Ἀλβανίᾳ Ὁρθόδοξον πλήρωμα, ὡς καὶ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 636 καὶ ἀπὸ 19ης Ἀπριλίου 1937 Πατριαρχικοῦ Γράμματος πρὸς τοὺς Πατριάρχας καὶ Προέδρους τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν²⁷. Οὕτως ἐτέθη τέρμα εἰς μίαν λίαν ὀδυνηρὰν φάσιν τῆς ζωῆς τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας καὶ ἐνεκαινιάσθη νέα περίοδος, τὴν ὁποίαν μετ' ἐκδήλου χαρᾶς ἐχαιρέτησε σύμπαν τὸ Ὁρθόδοξον πλήρωμα, γεγονός ὅπερ μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῆς ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς, ἧς ἔτυχεν ἡ ἀρτισύστατος Ἱερά Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ὀπόθεν αὕτη, ἐπιστρέφουσα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, διήλθε μέχρι τῆς ἀφίξεως αὐτῆς τῇ 5ῃ Μαΐου 1937, Κυριακῇ τῶν Βαΐων, εἰς Τίρανα, ἔνθα καὶ ἐτελέσθη πανηγυρικὴ Δοξολογία ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ²⁸.

Ταῦτοχρόνως σχεδὸν καὶ ὁ οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην

27. Βλ. ταῦτα ἐν «Ὁρθοδοξία» 1937, σελ. 113-118.

28. Σχετικὸν Γράμμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας Χριστοφύρου πρὸς τὸν Οἴκουμενικὸν Πατριάρχην Βενιαμίν καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἀπαντητικὸν βλ. ἐν «Ὁρθοδοξία» 1937, σελ. 157-159.

περιπέτειαν συνεργήσας καὶ ἐν καθαιρέσει τελῶν Βησσαρίων Τζοβάνη ὑπέβαλε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὴν ἀπὸ 16ης Ἀπριλίου 1937 αἴτησιν συγγνώμης πρὸς ἄρσιν τῆς καθαιρέσεως, σὺν τῇ διαβεβαίωσει, ὅτι «οὐδένα ἔχει σκοπὸν ὅπως ἀναλάβῃ ἐκκλησιαστικὴν τινα ὑπηρεσίαν ἐν Ἀλβανίᾳ, οὔτε ἄλλην τινα ἰδιοτέλειαν». Κατόπιν τούτου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἤρε τὴν καθάρσειν, ἀποκλεισθέντος ὅμως «ἀναντιρρήτως» διὰ τῆς σχετικῆς Πατριαρχικῆς ἀποφάσεως «τοῦ φέρειν τοῦτον τὸν τίτλον τοῦ πρώην Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας» καὶ ἐπαφθείσης «τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀπονεμητέου τῷ διαληφθέντι ἀρχιερεῖ τίτλου» τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας¹.

Τὸ ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας δημιουργηθὲν ἐκκλησιαστικὸν καθεστῶς καὶ ἡ κανονικὴ αὐτοῦ σχέσις μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας διετηρήθησαν ἐπὶ τι διάστημα, καίτοι οὐχὶ ἄνευ δυσκολιῶν, ἀδιατάρακτα. Ἀλλὰ μετὰ τὰς ἐν Ἀλβανίᾳ ἐπελθούσας πολιτικὰς μεταβολάς, τὸν ἐπακολουθήσαντα Β' Παγκόσμιον Πόλεμον, τὴν ἐν συνεχείᾳ Ἰταλικὴν κηδεμονίαν καὶ εἶτα τὴν ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ πολέμου καθεστωτικὴν ἀλλαγὴν, ἡ κατάστασις ἐπεδεινώθη, τῆς Ἀλβανικῆς κομμουνιστικῆς ἡγεσίας ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ρωσικῆς ἐπιρροῆς ἐπιχειρησάσης τὴν κρατικοποίησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ὑπαγωγὴν αὐτῆς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Μόσχας. Ὑπὸ τὰς ἤδη διαμορφουμένας συνθήκας οἱ ἐκ τῶν Ἐπισκόπων Κορυτσᾶς Εὐλόγιος τῷ 1938 καὶ Ἀργυροκάστρου Παντελεήμων τῷ 1941 ἀπεμακρύνθησαν ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν καὶ τῆς Χώρας, ἐνῶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστοφόρος, ἐκθρονισθεὶς «δι' ἐπιζήμιον εἰς τὴν Ἀλβανικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν δραστηριότητα», ὁ εἰς Ἐπίσκοπον Βελεγράδων κ.τ.α.σταθεὶς τῷ 1942 Βησσαρίων, ὡς καὶ ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Χριστοφόρου Ἀπολλωνίας Εἰρηναῖος Μπανούσης ὑπεχρεώθησαν εἰς ἰσόβιον ἀναγκαστικὸν περιορισμόν. Κατόπιν τούτων καὶ ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἀνανεωθῶσι τὰ ἀρχιερατικὰ στελεχῆ διὰ προσώπων προσκειμένων εἰς τὸ κυβερνῶν καθεστῶς, ὁ ἐξ Ἐρσέκας ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου προαχθεὶς εἰς Ἐπίσκοπον Κορυτσᾶς καὶ ὡς ἀναπληρωτῆς ἐκείνου εἶτα ἀναλαβὼν Παΐσιος (Πάσκο) Βοντίτσα κατεστάθη αὐθαιρέτως τῇ 25ῃ Αὐγούστου 1949 Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας, ὅστις καὶ προέβη εἰς χειροτονίας τῶν ἐξῆς ἐπίσης ἀντικανονικῶς ἀναδειχθέντων νέων Ἐπισκόπων: τοῦ ἐκ Χειμάρρας Ἐλληνος τὴν καταγωγὴν πρεσβυτέρου Φωτίου Ντούνη, λαβόντος τὸ ὄνομα Φιλόθεος, εἰς Ἐπίσκοπον Κορυτσᾶς, τοῦ ἐκ Πόγραδετς Δαμιανοῦ Κοκονέσση εἰς Ἐπίσκοπον Ἀργυροκάστρου, τοῦ ἐκ Τιράνων Δανιὴλ Τσοῦλη, λαβόντος τὸ ὄνομα Κύριλλος, εἰς Ἐπίσκοπον Βελεγράδων, καὶ τοῦ ἐκ Χοτίστης Κορυ-

1. Τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀλληλογραφίαν καὶ τὸ Πατριαρχικὸν Γράμμα βλ. ἐν Γ. Τ α σ ο ὄ δ η, μν. ἔργ., σελ. 77-78.

τσᾶς Λαυριώτου μοναχοῦ Σωφρονίου εἰς Βοηθὸν Ἐπίσκοπον¹. Οὕτω μέχρι τοῦ 1951, ἀνατραπείσης τῆς κανονικῆς τάξεως, ἀνευῶθη ὀλόκληρος ἡ Ἑλληνικὴ Ἱεραρχία, ἥτις, καθεστωτικῇ ὄπωςδῆποτε ἐπιταγῇ, ἐκυβέρνα ἔκτοτε τὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας ἡ κοινωνία μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἶχεν ἐκ τούτου διακοπῇ.

Συγχρόνως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη τὸ ὑπ' ἀριθμ. 743 καὶ ἀπὸ 26-11-1949 Διάταγμα περὶ τῶν Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων, διὰ τοῦ ὁποίου ἐδημεύθη καὶ ἐκρατικοποιήθη ἅπασα ἡ κινητὴ καὶ ἀκίνητος ἐκκλησιαστικὴ καὶ μοναστηριακὴ περιουσία, καθίστατο δὲ ἐπὶ μᾶλλον περιοριστικὸς ὁ ἐπὶ πάντων ἔλεγχος τοῦ κράτους. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ καθιέρωθη νέος Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἥτις, κατὰ τὸ ἄρθρον 1, συνίσταται «ἐκ πάντων τῶν Ὁρθοδόξων τῶν κατοικούντων ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων τῶν κατοικούντων ἐκτὸς τῆς Πατρίδος», τὸν ὁποῖον ἐψήφισεν τὸ ἐν Τίρανοις συνελθὸν τῇ 5-10 Φεβρουαρίου 1950 Γ' Κληρικολαϊκὸν Συνέδριον καὶ ἐκύρωσεν ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1065 καὶ ἀπὸ 21-6-1950 Διατάγματος, ἐμφαντικῶς τοποθετουμένης τῆς Ἐκκλησίας εἰς θέσιν ὑπηρετικῆν τῶν πολιτειακῶν σκοπῶν καὶ ἐπιδιώξεων.

Ἡ ὑπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Παῖσιον Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπεχείρησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν διακοπὴν τῶν πνευματικῶν δεσμῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τοῦ Παῖσιου ἀποστείλαντος τὸ ἐπὶ τῇ ἐνθρονίσει αὐτοῦ εἰθισμένον «Εἰρηνικὸν» Γράμμα πρὸς τὸν Πατριάρχην Μόσχας, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἦτο φυσικὸν νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Φαναρίου καὶ τὴν ἐπὶ μᾶλλον ψύχρανσιν τῶν σχέσεων μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν². Πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν πραγμάτων ὁ Πατριάρχης Μόσχας Ἀλέξιος κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπεσχέθη, ὅπως συστήσῃ εἰς τὸν Παῖσιον νὰ ἀποστείλῃ, ἔστω καὶ τοσούτω καθυστερημένως, Εἰρηνικὸν Γράμμα πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τὸν ὁποῖον καὶ παρεκάλεσε νὰ τὸ δεχθῇ. Τὰ μεσολαβήσαντα ὅμως πολιτικὰ γεγονότα εἰς τὰς σχέσεις Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος δὲν παρέσχον τὴν δυνατότητα συνεχίσεως ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριάρχου Μόσχας τῶν σχετικῶν ἐνεργειῶν.

Θανόντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Παῖσιου μετὰ μακροχρόνιον ἀσθένειαν,

1. Ἀργυροκάστρου Παντελεήμων (Κοτόκος), ἐν «Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια», Ἀθῆναι, τόμ. Β', στ. 27.

2. Μεθ. Φούγια (νῦν Μητροπολίτου Ἀξώμης), Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἐν «Πάντανος» 1956, σελ. 24-26. Φ. Οἰκονόμου, μν. ἔργ., σελ. 76, ἐνθα καὶ τὰ τῆς ἐκλογῆς τῷ 1950, μερίμνη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχεῖου, ὡς Ἐπισκόπου τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνοφώνων Ὁρθοδόξων τοῦ Λεύκης Μάρκου Λίπα, ὑπαγομένου ὑπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς.

ἀρχομένου τοῦ 1966 Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας ἐξελέγη ὁ ἀπὸ Ἀργυροκάστρου (1950) Δαμιανός, ἀνήκων εἰς τὴν παλαιότεραν γενεὰν τοῦ ἀλβανικοῦ κλήρου, μετεκπαιδευθεὶς εἰς Σεμινάριον ἐν Ἰασιῶ τῆς Ρουμανίας, ὅστις ἀφῆκεν ἐνωρὶς νὰ διαφανῇ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἐκτοτε ὅμως τὰ ἐν Ἀλβανίᾳ πολιτικὰ πράγματα ἔλαβον ἄλλην τροπὴν. Τὴν ρωσικὴν ἐπιρροὴν διεδέχθη ἡ κινεζικὴ τοιαύτη, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὁποίας ἡ Ἀλβανία εἰς τὸ Ε' Συνέδριον τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1967 μετὰ καυχήσεως διεκήρυξεν, ὅτι εἶναι «τὸ πρῶτον ἀθεϊστικὸν κράτος εἰς τὸν κόσμον». Κατόπιν τούτου ἐξεδόθη τὸ ὑπ' ἀριθμ. 4337 καὶ ἀπὸ 13-11-1967 Διάταγμα τοῦ Προεδρείου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας*, διὰ τοῦ ὁποίου «ἀ τ ο ν ε ἰ ἡ ἰ σ χ ὺ ς», μεταξύ καὶ

* Τὸ ἐν λόγῳ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως δημοσιευθὲν Διάταγμα ἔχει οὕτω:

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

22 Νοεμβρίου

Ἀριθ. 12

Ἔτος 1967

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ἀτονίας τῆς ἰσχύος ἐνίων Διαταγμάτων.

Βάσει τοῦ ἄρθρου 58, ἐδάφ. 6, τοῦ Συντάγματος·

Προτάσει τῆς Κυβερνήσεως·

ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Ἀπεφάσισεν

*Ἄρθρον 1.

Τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθμ. 743 καὶ ἀπὸ 26-11-1949 «Περὶ Ἐρησκευτικῶν Κοινοτήτων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 3660 καὶ ἀπὸ 10.4.1963· τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 1064 καὶ ἀπὸ 4. 5. 1950 «Περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἀλβανικῆς Μουσουλμανικῆς Κοινότητος» τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 1065 καὶ ἀπὸ 4.5.1950 «Περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας» τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 1066 καὶ ἀπὸ 4.5.1950 «Περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Κοινότητος τῶν Ἀλβανῶν Μπεκτασίδων» τοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 1322 καὶ ἀπὸ 30.7.1951 «Περὶ ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας», ἀτονεῖ ἡ ἰσχύς.

*Ἄρθρον 2.

Τὸ παρὸν Διάταγμα τίθεται ἐν ἰσχύι αὐθωρεῖ.

Τίρανα, τῇ 13 Νοεμβρίου 1967

Ἀριθ. Διατάγματος 4337

ΔΙΑ ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Μ π ι λ μ π ι λ Κ λ ὀ σ ι

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Χ α τ ζ ἡ Λ ὀ σ ι

άλλων, τοῦ ἐγκρίνοντος τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Διατάγματος καὶ τῶν προγενεστέρων ἐν σχέσει πρὸς τὰς Θρησκευτικὰς Κοινότητας Διαταγμάτων. Ἐπηκολούθησαν κατασχέσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιουσιῶν, ἀνεξαρτήτως θρησκείας καὶ δόγματος, ἀποσχηματισμὸς τῶν ἱερέων, φυλακίσεις καὶ μαρτύρια τῶν ἀνυποτάκτων, πυρπολήσεις ναῶν, τεμενῶν κ.λ.π. ἢ μεταλλαγή τῆς χρήσεως αὐτῶν ἢ ἀφροντις ἐγκατάλειψις τούτων εἰς τὴν καταλυτικὴν φθορὰν τοῦ χρόνου, ἤρχισε δὲ διὰ παντὸς μέσου, τοῦ τύπου, τοῦ ραδιοφώνου, ἀθείστικῶν βιβλίων, τινὰ τῶν ὁποίων μετεφράζοντο εὐθύς καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν διὰ τοὺς ἑλληνοφώνους Ἀλβανούς¹, διὰ τῶν σχολείων, ἀλλὰ καὶ τῶν συλλογικῶν ὀργανώσεων, ἔντονος ἐκστρατεία κατὰ τῆς θρησκείας καὶ πάσης θεϊστικῆς ἰδέας. Ἐκκλησιαστικοὶ ἡγέται, ποιμένες καὶ ποιμνιον ὠδηγοῦντο ἐν σιγῇ τάφου εἰς ἓνα νέον Γολγοθᾶν². Τὸν δρόμον τοῦτον ἠκολούθησε καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Δαμιανός, ὅστις, ἀρνηθεὶς νὰ υἰοθετήσῃ τὴν τοιαύτην τακτικὴν, ἐνεκλείσθη εὐθύς τῷ 1967 εἰς τὰς φυλακάς, ἔνθα καὶ ἀπέθανε κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1973 εἰς ἡλικίαν ὀγδοήκοντα ἔτων.

Ἐκτοτε οὐδὲν στοιχεῖον ὑπάρχει περὶ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, παντὸς λειψάνου ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἀγομένου μεθοδικῶς εἰς ἀφανισμόν³, κατὰ τὸ φαινόμενον, καθ' ὅσον ἐν τῇ πραγματικότητι ὁ Θεὸς μόνον γνωρίζει, εἰς πόσων κρυπτοχριστιανῶν τὰς καρδίας ἐξακολουθεῖ παρὰ πᾶσαν δοκιμασίαν νὰ ζῆ ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία Του, ὅπερ, καίτοι παρήλθεν ἤδη δεκαετία σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Ἀλβανίας ὡς τοῦ «πρώτου ἐν τῷ κόσμῳ ἀθείστικοῦ κράτους», ὁμολογεῖται καὶ ὑπὸ ἐπιχωρίων παραγόντων. Οὕτως, ἡ εἰς Τίρανα ἐκδιδόμενη ἐπίσημος κυβερνητικὴ ἐφημερίς «Zeri i Popullit» πρὸ ἑνὸς μόλις ἔτους ἀνέγραφεν⁴, ὅτι ἐν Ἀλβανίᾳ «ἡ θρησκευτικὴ πίστις δὲν ἐξέλιπεν... Ἐλευθέρως εἰς τινὰς περιοχάς, λαθραίως εἰς ἄλλας, ὑπὸ νέους τύπους καὶ παλαιούς... τὰ θρησκευτικὰ ἔχνη παραμένουν ζωηρά». Αἱ ἔορται τῶν Ἀγίων τιμῶνται εἰσέτι εἰς πόλεις τοῦ Ὁρθοδόξου νοτίου διαμερίσματος τῆς χώρας, ἔνθα, ὡς γνωστόν, διαβιοῦν ἑναπομειναντες Ἕλληνες βορειοηπειρώται, προσκυνήματα τελοῦνται κρυφίως εἰς τοποθεσίας, ἔνθα πρότερον ὑπῆρχον ναοί, πιστοὶ ἐπισκέπτονται τοὺς ἱεροὺς χώρους εἰς πόλεις τῆς τέως Ρωμαιοκαθολικῆς βορείου

1. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν τὰ βιβλία: «Κατηγοροῦμε τὴ θρησκεία» τοῦ Χουλουσί Χάκο, τὸ ὅποιον ἐκυκλοφορήθη τῷ 1969 εἰς τὸ Ἀργυρόκαστρον, καὶ «Οἱ ζημίαι ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς τελετῆς καὶ γιορτῆς» τοῦ Σοτῖρ Μίλκα.

2. Σχετικῶς καὶ μᾶλλον ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν βλ. T. B e e s o n, Discretion and valour. Religions conditions in Russia and Eastern Europe, London 1974. Ἐπίσης D o n Z e f S h e s t a n i, ἐν «Flamuri», ἀλβανικῆ ἐφημερίδι ἐκδιδομένη ἰταλιστὶ ἐν Ρώμῃ, φύλ. 28 Νοεμβρίου 1972.

3. Ἀκροθιγῶς περὶ τούτου βλ. A b b e r t M a h u s i e r, L' Albanie retrouve ses frontières, Paris 1965, ἰδίᾳ ἐν σελ. 63, 129, 177.

4. Βλ. ἐν «Ὁρθόδοξος Παρατηρητὴς» (Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς), τῆς 9-1-1974.

Ἀλβανίας, μουσουλμανικαὶ δὲ πανηγύρεις ὑποδηλοῦνται εἰς τινὰς ἐκδηλώσεις εἰς τὴν πρωτεύουσαν Τίρανα, καθὼς καὶ εἰς τὸ Δυρράχιον, τὸν μεγαλύτερον λιμένα τῆς Ἀλβανίας. Ἐπίσης, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερίδα, «τέως ἱερεῖς συνεχίζουσι νὰ ἐπισκέπτονται εἰδικοὺς χώρους προωρισμένους διὰ τὴν λατρείαν, εἰκόνας διατηροῦνται κεκρυμμένοι εἰς τὰς οἰκίας καὶ γυναῖκες ἀναρτοῦν σαυρὸν ἐπὶ τοῦ τραχήλου». Πάντως, πρὸ τῆς δημιουργηθείσης καὶ συνεχῶς σκληρυνομένης καταστάσεως εἰς τὸ θρησκευτικὸν πεδίον, θὰ ἦτο ἐνδεδειγμένη καὶ ἴσως οὐχὶ ἀνωφελής, εἰς ἐποχὴν μάλιστα ὑπερτονισμοῦ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἡ μακρὰν προσηλυτιστικῶν ἐπιδιώξεων ὀποθενδήποτε προσερχομένων, εὐκαιρὸς ἀνάληψις ἱερῶν πρωτοβουλιῶν ὑπὸ τε τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐν τῇ εὐθύνη τῆς οἰκουμεικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, καὶ ἄλλων ἀρμοδίων, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἡ Ἀλβανία γνωρίσῃ καὶ πάλιν τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκείας καὶ ἐπανεύρῃ τὸν δρόμον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς.

Ἐν τοῖς ἐπομένοις παραθέτομεν κατ' ἀκριβῆ μετὰφρασιν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τὸν τελευταίως ἰσχύοντα Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ἀτονήσαντα ἤδη, ὡς προελέχθη, δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 4337/13-111967 Κυβερνητικοῦ Διατάγματος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Β'

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ*

"Απας ὁ Κληρὸς καὶ ὁ Ὁρθόδοξος Λαὸς τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, ἐκπροσωπούμενος ὑπὸ τῶν συνελθόντων εἰς τὴν ἐν Τιράνων Γ' Συνέλευσιν πληρεξουσίων τὴν 5-10 Φεβρουαρίου 1950, ψηφίζει ὁμοφώνως τὸν νέον Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ὁρθόδοξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

"Αρθρον 1. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, ἀναπόσπαστον μέρος τῆς Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι νομικὸν πρόσωπον, συνίσταται δὲ ἐκ πάντων τῶν Ὁρθοδόξων τῶν κατοικούντων ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἀλβανῶν τῶν κατοικούντων ἐκτὸς τῆς Πατρίδος καὶ διαφυλάττει ἀρρήκτους, ὡς πᾶσαι αἰετοὶ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι, τὰς δογματικὰς ἀρχάς, τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὴν ἱεράν παράδοσιν.

"Αρθρον 2. Αἱ σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Κράτους, προσδιωρισμέναι ἐν τῷ ἄρθρῳ 16 τοῦ Συντάγματος τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, διέπονται συνωδᾶ ταῖς διατάξεσι τοῦ περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων ἰσχύοντος νόμου.

"Αρθρον 3. Ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ Ἀλβανικὴ, δύνανται ὅμως ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς ἱεροτελεστῖαις νὰ χρησιμοποιῶνται καὶ ἕτεροι γλῶσσαι.

"Αρθρον 4. Παραλλήλως πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ὀφείλει νὰ καλλιερῆ εἰς τοὺς πιστοὺς καὶ αἰσθήματα πίστεως ἐναντι τῆς ἐξουσίας τοῦ λαοῦ καὶ τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, ὁμοίως δὲ καὶ φιλοπατρίας καὶ ἐνισχύσεως τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος. "Οθεν, ἅπαντες οἱ λειτουργοὶ καὶ

* Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ (Statuti i Kishës Orthodhokse Autoqefale të Shqipëris) ὑπὸ Γ. Παπαδοπούλου, τυχοῦσαν, ὡς προελέχθη, ἐιδικῆς παρ' ἡμῶν ἐπεξεργασίας.

τὸ προσωπικὸν αὐτῶν δέον νὰ εἶναι Ἀλβανοὶ ὑπήκοοι, ἔντιμοι, πιστοὶ εἰς τὸν λαὸν καὶ τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἀπολαύωσιν ἀπάντων τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων.

Ἄρθρον 5. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας διατηρεῖ σχέσεις συνεργασίας, διευρύνουσα καὶ ἐνισχύουσα ταύτας, μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἵτινες διερμηνεύουν ὀρθῶς τὰς ὑψηλὰς εὐαγγελικὰς ἀρχὰς περὶ εἰρήνης καὶ πραγματικῆς ἀδελφοσύνης μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ ἀποκηρύσσουν πᾶσαν ἐνέργειαν καὶ δραστηριότητα ἢ καὶ ἀπόπειραν ὑποτιμήσεως, ἀποσκοποῦσαν εἰς τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφοσύνης μεταξὺ τῶν προοδευτικῶν λαῶν τοῦ κόσμου.

Ἄρθρον 6. Αἱ ἐν τοῖς ναοῖς τελούμεναι δεήσεις καὶ λοιπαὶ θρησκευτικαὶ τελεταὶ ὑπὲρ τῶν Κρατικῶν Ἀρχῶν ὀρίζονται ὑπὸ τῆς ἡγεσίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τίθενται ἐν ἐφαρμογῇ μετὰ προηγουμένην ἔγκρισιν τῶν ἀρμοδίων Κρατικῶν Ἀρχῶν.

Ἄρθρον 7. Οὐδεὶς κληρικὸς δύναται νὰ ἀσκήσῃ τὸ θρησκευτικὸν λειτουργήμα ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀλβανίας, ἐὰν δὲν εἶναι διωρισμένος καὶ συνδεδεμένος μετ' αὐτῆς.

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Ἄρθρον 8. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, ὠργανωμένη εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας», ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κανόνων καὶ τῶν διοικητικῶν διατάξεων περιλαμβάνει:

Α') Τὴν Μητρόπολιν Τιράνων καὶ Δυρραχίου μετὰ τῶν ἐξῆς τοπικῶν Μητροπολιτικῶν Ἐπιτροπειῶν:

α) Τιράνων, β) Δυρραχίου, γ) Σκόδρας, δ) Καβάγιας, ε) Ἐλμβασάν.

Β') Τὴν Ἐπισκοπὴν Βερατίου μετὰ τῶν ἐξῆς τοπικῶν Ἐπισκοπικῶν Ἐπιτροπειῶν:

α) Βερατίου, β) Αὐλῶνος, γ) Φίερι, δ) Λιούσνιας.

Γ') Τὴν Ἐπισκοπὴν Ἀργυροκάστρου μετὰ τῶν ἐξῆς τοπικῶν Ἐπισκοπικῶν Ἐπιτροπειῶν:

α) Ἀργυροκάστρου, β) Παγωνίου, γ) Δελβίνου, δ) Ἀγίων Σαράντα, ε) Χειμάρρας, στ) Πρεμετῆς.

Δ') Τὴν Ἐπισκοπὴν Κορυτσᾶς μετὰ τῶν ἐξῆς τοπικῶν Ἐπισκοπικῶν Ἐπιτροπειῶν:

α) Κορυτσᾶς, β) Κολιόνας, γ) Λεσκοβικίου, δ) Πόγραντετς.

Ἄρθρον 9. Δι' ἀποφάσεως τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, δύνανται νὰ

συσταθῶσιν Ἐπισκοπαὶ διὰ τοὺς ἐκτὸς τοῦ κράτους Ἀλβανοὺς Ὁρθοδόξους, ἐξαρθῶμεναι ἀπὸ τῆς μητρὸς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἄρθρον 10. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, συγκροτούμενη ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἐπισκόπων, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου τῆς πρωτευούσης καὶ Ἀρχιεπισκόπου Πάσης Ἀλβανίας, ἀποτελεῖ τὴν Ἀνωτάτην Ἀρχὴν διὰ πάσας τὰς δογματικὰς, κανονικὰς καὶ πνευματικὰς ὑποθέσεις, καθὼς καὶ διὰ τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀναγομένας εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῆς.

Ἄρθρον 11. Αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἶναι αἱ ἑξῆς:

α) Ἐπιτελεῖ τὴν ἱεράν ἀποστολὴν τῆς διαφυλάξεως τῆς δογματικῆς καὶ κανονικῆς ἐνότητος, τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ τῶν τῆς λατρείας μεθ' ἀπάντων τῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

β) Διαφυλάττει τὴν δογματικὴν καὶ κανονικὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἱεράν παράδοσιν καὶ τὰ τῆς λατρείας ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

γ) Ἐξετάζει πᾶσαν ὑπόθεσιν δογματικὴν καὶ κανονικὴν, ἀφορῶσαν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν καὶ λατρείαν, ρυθμίζουσα ταύτην συμφῶνως πρὸς τὰ κελεύσματα καὶ τὰς διατάξεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

δ) Ἐκλέγει τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς Ἐπισκόπους κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν καὶ τὰς ἰσχυρὰς νομικὰς διατάξεις, ἐκδίδουσα τὰς σχετικὰς ἐγκυκλίους περὶ ἐνθρονίσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

ε) Ἀποφασίζει ἐπὶ αἰτήσεων παραιτήσεως τῶν μελῶν αὐτῆς.

στ) Δικάζει μετ' ἐκτελεστικῆς ἀρμοδιότητος συμφῶνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς ἰσχυρὰς νομικὰς διατάξεις τὰ μέλη αὐτῆς ἐπὶ δογματικῶν καὶ κανονικῶν παραβάσεων.

ζ) Ἐκδικάζει τὰς σχετιζομένας πρὸς καθαιρέσιν κληρικοῦ ὑποθέσεις.

η) Καθοδηγεῖ καὶ ἐλέγχει, ὥστε πᾶσα δραστηριότης τῶν ἐκτελεστικῶν αὐτῆς ὀργάνων ἐν ταῖς Ἐπισκοπαῖς νὰ ἐκτελεῖται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νομίμων διατάξεων.

θ) Ἀποφασίζει ἐπὶ πάσης φύσεως ὑποθέσεων ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῆς, ὡς καὶ ἐπὶ ἐκείνων αἵτινες διὰ Νόμων, τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τοῦ Κανονισμοῦ ὑπάγονται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα ἐτέρου ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου.

ι) Δίδει πρὸς ἅπαντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὄργανα τὴν ἀκριβῆ ἐρ-

μηνεῖαν ἐπὶ τῶν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως.

ια) Συγκαλεῖ Ἐκκλησιαστικά Συνέδρια, ὡσάκις ἀπαιτοῦν τοῦτο ὑψίσται ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 12. Ἀπόντος τοῦ Προέδρου δι' οἰανδήποτε δεδικαιολογημένην αἰτίαν, ἡ Ἱερά Σύνοδος προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ ἔχοντος τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης Ἐπισκόπου.

Ἄρθρον 13. Ἡ Ἱερά Σύνοδος συγκαλεῖται ὑποχρεωτικῶς κατ' ἔτος, ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις παραστῆ ἀνάγκη.

Ἄρθρον 14. Ἡ πρόσκλησις ὡς καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡμερησίας διατάξεως γίνεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἕνα μῆνα ἐνωρίτερον. Διὰ τὰς ἐκτάκτους συνελεύσεις ἡ προθεσμία δύναται νὰ εἶναι βραχυτέρα.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ Πρόεδρος ἀρνεῖται δι' οἰανδήποτε αἰτίαν νὰ συγκαλέσῃ τὴν τακτικὴν Σύνοδον, αὕτη συγκαλεῖται αὐτοδικαίως ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς αἰτήσεως, ἐφ' ὅσον τοῦτο ζητηθῆ ἔγγράφως ὑπὸ δύο τοῦλάχιστον μελῶν καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἐτησίας προθεσμίας διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς τακτικῆς Συνόδου.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ Πρόεδρος ἀρνεῖται νὰ προσκαλέσῃ δι' οἰανδήποτε αἰτίαν εἰς ἔκτακτον συνέλευσιν τὴν Σύνοδον, αὕτη συνέρχεται αὐτοδικαίως, ἐφ' ὅσον τοῦτο ζητηθῆ ἔγγράφως ὑπὸ δύο τοῦλάχιστον μελῶν αὐτῆς, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ ἐγγράφου.

Ἄρθρον 15. Ἡ Ἱερά Σύνοδος θεωρεῖται ἐν ἀπαρτίᾳ κανονικῶς, ἐφ' ὅσον εἶναι παρόντες τὸ ἥμισυ πλέον ἐνὸς τοῦ συνόλου τῶν μελῶν αὐτῆς. Αὕτη λαμβάνει ἐγκύρους ἀποφάσεις δι' ἀπλῆς πλειοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν, ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας ὑπερισχῆι ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον 16. Οἱ ὑποψήφιοι Ἐπίσκοποι, ἐκτὸς τῶν προσόντων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων, δεόν νὰ κέκτηνται πτυχίον Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς. Μὴ ὑπαρχόντων ὑποψηφίων Ἐπισκόπων πτυχιούχων Θεολογικῆς Σχολῆς, δύνανται νὰ χειροτονηθῶσιν ὡς Ἐπίσκοποι καὶ ὑποψήφιοι μὴ ἔχοντες τοιαύτην μόρφωσιν, ἐφ' ὅσον ἔχουν διακριθῆ ἐπὶ ἐκκλησιαστικῇ καὶ πατριωτικῇ δραστηριότητι, ὄντες δὲ ἱκανοὶ ὡς αὐτοδίδακτοι.

Ἄρθρον 17. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι, καθιστάμενοι ἐνεργὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δίδουν ἐνώπιον αὐτῆς τὸν κάτωθι ὄρκον:

«Ὁρκίζομαι εἰς τὴν συνείδησίν μου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι θὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὰ Δόγματα, τοὺς Κανόνας καὶ τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησιαστικὰς Παραδόσεις, πρὸς τὸν λαόν, τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς

Ἑλβανίας καὶ τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς τὰς Θεσπισθεῖσας διὰ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου αὐτῆς».

Ἄρθρον 18. Τιτουλάριοι Ἐπισκοποὶ ἐν ἐνεργείᾳ, μὴ ἔχοντες Ἐπαρχίαν, δὲν δύνανται νὰ εἶναι πλέον τοῦ ἑνός.

Ἄρθρον 19. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔχει ἓνα Γενικὸν Γραμματέα, ἐκλεγόμενον ὑπ' αὐτῆς προτάσει τοῦ Προέδρου, ὑπὸ τοῦ ὁποῦ καὶ διορίζεται.

Ἄρθρον 20. Οὐδὲν ἔντυπον θρησκευτικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου δύναται νὰ τεθῆ ἐν χρήσει εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλβανίας ἄνευ τῆς συναινέσεως καὶ ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον 21. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπιμελεῖται τῆς μορφώσεως τοῦ κλήρου καὶ τῶν πιστῶν, ὥστε νὰ καταπολεμηθῶσι καὶ ἐκλείψωσιν αἱ προλήψεις.

Ἄρθρον 22. Οὐδεὶς λαϊκὸς ἢ μοναχὸς δύναται νὰ χειροτονηθῆ ἱερεὺς ἢ διάκονος ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον 23. Οὐδεμία τιμητικὴ διάκρισις (ἐκκλησιαστικὸν ὄφλιον) δύναται νὰ ἀπονεμηθῆ εἰς ἱερεῖς, οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἢ δρᾶσις αὐτῶν, ἄνευ προτάσεως τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου καὶ ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Ἄρθρον 24. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἑλβανίας εἶναι Πρόεδρος τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλβανίας.

Ἄρθρον 25. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶναι ὁ πρῶτος ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλβανίας καὶ Μητροπολίτης τῆς Ἐπαρχίας Τιράνων καὶ Δυρραχίου.

Ἄρθρον 26. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπολαύει πάντων τῶν δικαιωμάτων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων, τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ καὶ τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως, ὡς καὶ τοῦ Νόμου περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων.

Ὁ τίτλος αὐτοῦ εἶναι: «Μακαριώτατος, Πρόεδρος τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλβανίας, Μητροπολίτης Τιράνων καὶ Δυρραχίου καὶ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Ἑλβανίας».

Ἡ μνημόνευσις τοῦτου κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἱεροτελεστίας γίνεται συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὸ ἰσχύον ἔθιμον τῆς Ἑλβανικῆς Ἐκκλησίας,

Ἄρθρον 27. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔχει τὰ ἑξῆς καθήκοντα :

α) Συγκαλεῖ τὰ κεντρικὰ ὄργανα τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας καὶ προεδρεύει αὐτῶν.

β) Θέτει ἐν ἐφαρμογῇ τὰς ἀποφάσεις τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

γ) Ἐκπροσωπεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας ἐνώπιον τῶν Κρατικῶν Ἀρχῶν καὶ ὅπουδῆποτε παραστῆ ἀνάγκη προσωπικῶς ἢ δι' ἀντιπροσώπου.

δ) Διατηρεῖ σχέσεις μεθ' ἑτέρων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ὑποθέσεων ἐκκλησιαστικῶν, καθ' ὃν προβλέπεται τρόπον ὑπὸ τοῦ περι Ἐρησκειτικῶν Κοινοτήτων νόμου.

ε) Ἐκδίδει ποιμαντορικὰς ἐγκυκλίους δι' ἅπασαν τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας ἐν τῷ πλαίσιῳ τῶν οἰκείων διατάξεων τοῦ περι Ἐρησκειτικῶν Κοινοτήτων νόμου.

στ) Ἀπευθύνει ἀδελφικὰς προτροπὰς τοῖς Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας καὶ συμβιβάζει τὰς μεταξὺ αὐτῶν τυχὸν ἀναφουομένας διαφοράς.

ζ) Μεριμνᾷ διὰ τὴν περάτωσιν τὸ ταχύτερον δυνατὸν τῶν ἀπαιτουμένων διαδικασιῶν πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐπισκοπῶν ἐντὸς 40 ἡμερῶν.

η) Ἐπισκέπτεται ἀδελφικῶς, ὡσάκις κρίνει εὐλογον, τοὺς Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑποχρεωτικῶς τὰ κέντρα τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ τοῦλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους.

θ) Χειροτονεῖ ὁμοῦ μετ' ἄλλων Ἐπισκόπων, συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, τοὺς Ἐπισκόπους.

ι) Ἐκδίδει ἐγκυκλίους ἐγκαταστάσεως διὰ τὴν ἐνθρόνισιν τῶν Ἐπισκόπων.

ια) Διορίζει ἐπισκοπικοὺς Τοποτηρητάς, κατὰ κανόνα προσωρινούς, ἐν χρείᾳ τῶν Ἐπισκοπῶν, τηρουμένων τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ περι Ἐρησκειτικῶν Κοινοτήτων νόμου.

ιβ) Ὁ χρόνος παραμονῆς Ἐπισκοπῆς τινος ἐν χρείᾳ ὑπὸ προσωρινὸν Τοποτηρητὴν καθορίζεται ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

ιγ) Δέχεται τὰ τυχὸν κατὰ Ἐπισκόπου ὑποβαλλόμενα παράπονα καὶ ἀναθέτει τὴν διενέργειαν ἀνακρίσεων εἰς κληρικὸν μέλος τῆς Ἱεράς Συνόδου, τὸ πόρισμα τῶν ὁποίων παραπέμπει εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον.

ιδ) Ἀσκεῖ πᾶν ἕτερον δικαίωμα, χορηγούμενον αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων, τῶν νόμων καὶ τῶν κανονισμῶν.

Ἄρθρον 28. Ἐκτὸς τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως καὶ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ τοῦ προβλεπομένου ὑπὸ τῶν εἰδικῶν διατάξεων τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔχει ἓνα Βοηθὸν Ἐπίσκοπον, ὅστις εἶναι μέλος τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἄνευ διοικητικῆς εὐθύνης παρ' Ἐπισκο-

πῆ, καὶ ἐκτελεῖ πᾶν ὅ,τι ἀνατίθεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τιτλοφορεῖται δὲ κατὰ τὴν μνημόνευσιν αὐτοῦ ὡς Ἐπίσκοπος Ἀπολλωνίας.

ΟΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ

Ἄρθρον 29. Ὁ ἐπαρχιοῦχος Ἐπίσκοπος εἶναι ὄργανον διοικήσεως μιᾶς Ἐπισκοπῆς καὶ ἀπολαύει πάντων τῶν δικαιωμάτων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων, τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ καὶ τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν ἰσχυόντων νόμων.

Ἄρθρον 30. Τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι:

α) Διευθύνει τὴν Ἐπισκοπὴν ἐντὸς τῶν ὑπὸ τῶν κανόνων καὶ τῶν νόμων καθοριζομένων πλαισίων.

β) Ἐκπροσωπεῖ τὴν Ἐπισκοπὴν ἐνώπιον τῶν Κρατικῶν Ἀρχῶν τῆς περιφέρειᾶς καὶ ὅπουδήποτε ἀπαιτεῖ ἢ ἀνάγκη προσωπικῶς ἢ δι' ἀντιπροσώπου.

γ) Χειροτονεῖ ἱερεῖς καὶ ἀπονέμει ἐκκλησιαστικὰ ὄφικια, κατόπιν προτάσεως αὐτοῦ καὶ ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

δ) Παρατηρεῖ καὶ ἐπιπλήττει κληρικούς τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ ἐπὶ ἐλαφρῶν παραπτωμάτων, θέτει δὲ τούτους εἰς ἀργίαν διὰ παραπτώματα προκαλοῦντα σκάνδαλον μέχρις ἐνδικάσεως τῆς ὑποθέσεως ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ Δικαστηρίου.

ε) Ἐπισκέπτεται τοῦλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ πρὸς ἔλεγχον τῆς πορείας τοῦ ἐν γένει ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου καὶ παροχὴν σχετικῶν ὁδηγιῶν, ὑποβάλλων ἔκθεσιν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον περὶ τῶν διαπιστώσεων αὐτοῦ.

Ἄρθρον 31. Ὁ Ἐπίσκοπος ἀπολαύει παντὸς ἑτέρου δικαιώματος ἀνατρεψιμένου αὐτῷ ὑπὸ τῶν κανόνων, τῶν νόμων καὶ τῶν κανονισμῶν, ὡς καὶ τῶν καθοριζομένων λεπτομερῶς ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 32. Ὁ Ἐπίσκοπος ὑποχρεοῦται νὰ παραμένῃ συνεχῶς ἐν τῇ ἑδρᾷ τῆς Ἐπισκοπῆς του, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς συμμετέχει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἢ ἄλλων ἐπισήμων συνελεύσεων, ὡς καὶ ὅταν τελῆ ἔν ἀδείᾳ.

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

Ἄρθρον 33. Διοικητικὴ ἐκκλησιαστικὴ περιφέρεια περιλαμβάνουσα ἀριθμὸν ἐνοριῶν συνιστᾷ τοπικὴν Ἀρχιερατικὴν Ἐπιτροπείαν.

Ἄρθρον 34. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐν τῇ ιδιότητι τοῦ Μητροπολί-

του τῆς πρωτεύουσας καὶ τοῦ Ἐπισκόπου Τιράνων καὶ Δυρραχίου, διορίζει Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον, ὅστις ἐπ' ὀνόματι καὶ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τούτου διαχειρίζεται, συνωδᾶ τὸ παρόντι Καταστατικῶ, τῶ Γενικῶ Κανονισμῶ Διοικήσεως καὶ τοῖς ἰσχύουσι νόμοις, τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐνεργοῦν καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῶν ἐτέρων Ἐπισκοπῶν, διορίζοντες τοπικὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον, ἐνεργοῦντα ὑπὸ τὰς ἀμέσους ὁδηγίας τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, συμφώνως ταῖς διατάξεσι τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ, τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως καὶ τῶν σχετικῶν νόμων.

Ἄρθρον 35. Ὁ Βοηθὸς Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου προΐσταται τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου (Δημογεροντίας) τῆς ἑδρας τῆς ἐπιτροπείας τῆς Μητροπόλεως ἢ τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ μεριμνᾷ ὅπως αἱ ἐντολαί, ἀποφάσεις καὶ παραγγελίαι τῶν ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν, ὡς καὶ αἱ ἐπὶ μέρους νομικαὶ διατάξεις, τίθενται ἐν ἐφαρμογῇ εἰς ἅπαντας τοὺς ναοὺς τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ.

Ἄρθρον 36. Ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Μητροπολίτου ἢ Ἐπισκόπου ἀσκεῖ καὶ πᾶν ἕτερον δικαίωμα, προβλεπόμενον ὑπὸ εἰδικῶν διατάξεων τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως.

ΕΝΟΡΙΑΙ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ

Ἄρθρον 37. Ἐνορία εἶναι ἡ θρησκευτικὴ ἐνότης τῶν πιστῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Θρησκείας, τῶν κατοικούντων εἰς ὠρισμένην περιοχὴν (πόλιν ἢ χωρίον).

Ἄρθρον 38. Ἐκάστη ἐνορία δικαιούται νὰ ἔχη ἓνα ἢ περισσότερους Ἐφημέριους ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πιστῶν καὶ τῶν ναῶν καὶ ἀναλόγως πρὸς τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς κατάστασιν.

Ἄρθρον 39. Οἱ Ἐφημέριοι ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων ἐκ τῶν κόλπων τοῦ λαοῦ ἐκάστης ἐνορίας καὶ ἐγκρίνονται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου. Εἰς τὰ χωρία, ἐνθα ἡ συνάθροισις τῶν πιστῶν καθίσταται εὐκολωτέρα, δύνανται οὗτοι νὰ ἐκλέγωνται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Ἄρθρον 40. Εἰς τὰς Κοινότητας ὁ Ἐφημέριος εἶναι Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 41. Ὁ Ἐφημέριος τῆς Κοινότητος εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ, τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως καὶ τοῦ νόμου περὶ Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων.

Ἄρθρον 42. Εἰς ἐνορίαν, εἰς ἣν ὑπηρετοῦν πλείονες τοῦ ἐνὸς Ἐφη-

μέριοι, ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἐξυπηρετουμένων παρ' αὐτῶν κατα-
νέμεται κατ' ἀναλογιστικὴν ἰσομοιρίαν.

Ἄρθρον 43. Ἐπὶ παντὸς ζητήματος ἀφορῶντος εἰς τὴν ἐκπλή-
ρωσιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Ἐφημέριοι εἶναι πάν-
τοτε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν οἰκείων Ἐπισκόπων. Προκειμένου ὁμως περὶ μετα-
θέσεως αὐτῶν ἀπαιτεῖται ἡ συγκατάθεσις καὶ ἀπόφασις τῶν Ἐκκλησιαστι-
κῶν Συμβουλίων.

Ἄρθρον 44. Λεπτομερέστεραι διατάξεις περὶ Ἐνοριῶν καὶ Ἐφη-
μερίων προβλέπονται ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

Μικτὸν Συμβούλιον. Μικτὸν Οἰκονομικὸν
Συμβούλιον. Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια πόλεων
(Δημογεροντίαι) καὶ χωρίων (Ἐφοροεπιτροπεῖαι).

Μοναστηριακὰ Συμβούλια (Ἡγουμενεῖαι).

Ἄρθρον 45. Ἀνώτατον ὄργανον τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου
Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας δι' ἀπάσας τὰς διοικητικὰς καὶ οἰκονομικὰς ὑπο-
θέσεις, ὡς καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην ὑπόθεσιν ἐμπίπτουσαν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα
τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, εἶναι τὸ Μικτὸν Συμβούλιον, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἐπαρ-
χιούχων Ἐπισκόπων, οἵτινες εἶναι αὐτοδικαίως μέλη αὐτοῦ, καὶ ἐκ τεσσά-
ρων λαϊκῶν, ἐνὸς ἐξ ἐκάστης Ἐπισκοπῆς, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπι-
σκόπου, διὰ χρονικὴν περίοδον τεσσάρων ἐτῶν. Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος συμμε-
τέχει εἰς τὸ Μικτὸν Συμβούλιον μετὰ ψήφου συμβουλευτικῆς.

Ἄρθρον 46. Ὁ τρόπος ἐκλογῆς τῶν τεσσάρων λαϊκῶν μελῶν τοῦ
Μικτοῦ Συμβουλίου, ὡς καὶ αἱ ἀρμοδιότητες καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν,
καθορίζονται λεπτομερῶς ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως τῆς Ὁρθο-
δόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

Εἰς τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος τὰ τέσσαρα λαϊκὰ μέλη τοῦ
Μικτοῦ Συμβουλίου ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου.

Ἄρθρον 47. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον συντάσσει τὸν Γενικὸν Κα-
νονισμὸν Διοικήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβα-
νίας, ὡς καὶ τὸν Κανονισμὸν περὶ ἀσφαλίσεως τοῦ κλήρου, ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν
διαλαμβανομένων ἐν τῷ παρόντι Καταστατικῷ καὶ τῶν ἰσχυουσῶν νομικῶν
διατάξεων, ὑποβάλλον ταῦτα πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸν Ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ἄρθρον 48. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον ἐξετάζει τὸν οἰκονομικὸν

προϋπολογισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ συντάσσει τὸν κατὰ προσέγγισιν προϋπολογισμὸν τοῦ ἐρχομένου ἔτους.

Ἐν τῶν λαϊκῶν μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, ἐκλεγόμενον ad hoc ὑπ' αὐτοῦ, ἐκπροσωπεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Τοῦτο, πλὴν τῶν ἄλλων δικαιωμάτων, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προβαίη εἰς συμβιβασμούς, νὰ δέχεται, ἐπάγη ἢ ἀντεπάγη ὄρκον ἐπιλυτικὸν καὶ νὰ διορίζῃ νομίμους ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων πληρεξουσίους μετὰ τῶν αὐτῶν ἢ περιορισμένων δικαιωμάτων.

Ἄρθρον 49. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον, προσκλήσει τοῦ Προέδρου, συνέρχεται κανονικῶς ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις παρίσταται ἀνάγκη.

Λαμβάνει ἀποφάσεις δι' ἀπλῆς πλειονοψηφίας, θεωρεῖται δὲ ἐν νομίμῳ συνεδρίᾳ, ἐφ' ὅσον παρίστανται, ἐκτὸς τοῦ Προέδρου, τοῦλάχιστον τέσσαρα μέλη κατ' ἀναλογίαν δύο κληρικῶν καὶ δύο λαϊκῶν. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον 50. Τὸ Μικτὸν Συμβούλιον δύναται νὰ τροποποιήσῃ ἄρθρα τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ, μὴ ἀφορῶντα εἰς τὰ δόγματα, τοὺς κανόνας καὶ τὴν ἱεράν παράδοσιν, ὡς ἐπίσης δύναται καὶ νὰ προσθήσῃ ἄρθρα. Διὰ νὰ εἶναι ὅμως ἔγκυροι αἱ τροποποιήσεις καὶ προσθήκαι, ἀπαιτεῖται νὰ παρίστανται ἑπτὰ τοῦλάχιστον μέλη, διὰ δὲ τὴν λῆψιν ἀποφάσεως ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦλάχιστον ἕξ μελῶν.

Ἄρθρον 51. Παρὰ τῇ διοικήσει τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας λειτουργεῖ Διαρκὲς Οἰκονομικὸν Συμβούλιον, ἀποτελούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὡς Προέδρου, καὶ τεσσάρων μελῶν, ἐνὸς κληρικοῦ καὶ τριῶν λαϊκῶν, ἀναλογοῦντος ἐνὸς δι' ἐκάστην Ἐπισκοπὴν.

Ἄρθρον 52. Τὸ Οἰκονομικὸν Συμβούλιον εἶναι ὄργανον τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου διὰ τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας κατὰ τὴν περίοδον τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους καὶ ὑπόλογον ἔναντι τούτου.

Τὰ μέλη τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου διὰ χρονικὴν περίοδον τεσσάρων ἐτῶν.

Τὸ Οἰκονομικὸν Συμβούλιον θεωρεῖται συνελθὸν κανονικῶς, ὅταν, ἐκτὸς τοῦ Προέδρου, εἶναι παρόντα τρία μέλη αὐτοῦ.

Λαμβάνει ἐγκύρους ἀποφάσεις διὰ πλειονοψηφίας τῶν τριῶν παρόντων μελῶν.

Ἄρθρον 53. Αἱ ἀρμοδιότητες καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου καθορίζονται ἐπακριβῶς ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 54. Καθήκοντα Γραμματέως τῶν Συμβουλίων Μικτοῦ καὶ Οἰκονομικοῦ ἐκτελεῖ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Συνόδου.

Ἄρθρον 55. Ἡ Ὀρθόδοξος Κοινότης ἐκάστης πόλεως ἐκλέγει τὸ τοπικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον (Δημογεροντίαν), ὅπερ προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Μητροπόλεως ἢ Ἐπισκοπῆς καὶ διοικεῖ τὴν ἐνορίαν ἢ τὰς ἐνορίας τῆς πόλεως καὶ τὴν ἀκίνητον καὶ κινήτην περιουσίαν αὐτῶν. Εἰς τοῦτο λαμβάνει μέρος καὶ εἰς Ἐφημέριος μετὰ δικαιώματος ψήφου, ἐξουσιοδοτημένος ὑπὸ τοῦ κλήρου τῆς πόλεως αὐτῆς.

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τῆς πόλεως δύναται νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τῶν κόλπων αὐτοῦ ἢ ἕξωθεν δύο ἕως τρεῖς Ἐπιτρόπους δι' ἕκαστον ναὸν τῆς πόλεως, οἵτινες εἶναι ὑπεύθυνοι ἔναντι τούτου, διοικοῦντες τὰ τοῦ ναοῦ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ.

Ἄρθρον 56. Παρ' ἐκάστη Κοινότητι ἐκλέγεται ἐν Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον (Ἐφοροεπιτροπή), ἀποτελούμενον ἐκ δύο μέχρι τεσσάρων λαϊκῶν μελῶν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἐφημερίου, ὅπερ διοικεῖ τὸν ναὸν ἢ τοὺς ναοὺς τοῦ χωρίου καὶ τὴν κινήτην καὶ ἀκίνητον περιουσίαν αὐτῶν.

Ἄρθρον 57. Ἐκάστη μονὴ διευθύνεται καὶ διοικεῖται ὑπὸ Μοναστηριακοῦ Συμβουλίου (Ἡγουμενείου), ὑπὸ τὴν διευθύνσιν τοῦ Ἡγουμένου ἢ διαχειριστοῦ κληρικοῦ, διωρισμένου ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου. Τοῦτο εἶναι ὑπόλογον ἔναντι τῶν οἰκονομικῶν ὀργάνων τοῦ κέντρου καὶ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς κινήτης καὶ ἀκινήτου περιουσίας τῆς μονῆς, ὡς καὶ διὰ τὴν καλὴν αὐτῆς συντήρησιν.

Ἄρθρον 58. Εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια δικαιοῦνται νὰ ἐκλέγωσι καὶ ἐκλέγωνται ἅπαντες οἱ ὀρθόδοξοι κάτοικοι τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, οἱ ἔχοντες συμπληρώσει τὴν νόμιμον ἡλικίαν.

Ἄρθρον 59. Ὁ τρόπος ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων τῶν πόλεων (Δημογεροντιῶν), τῶν Ἐπιτρόπων τῶν ναῶν τῶν χωρίων (Ἐφοροεπιτροπῶν) καὶ τῶν Μοναστηριακῶν Συμβουλίων (Ἡγουμενείων), ὡς καὶ αἱ ἀρμοδιότητες καὶ τὰ καθήκοντα αὐτῶν καθορίζονται δι' εἰδικῶν διατάξεων τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως συμφώνως πρὸς τὸ παρὸν Καταστατικὸν καὶ τὰς ἐν ἰσχύι νομίμους διατάξεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

Ἄρθρον 60. Ἀπασα ἡ περιουσία ἢ ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, τὰς Ἐπισκοπὰς, τὰς Ἀρχιερατικὰς Ἐπιτροπείας Μητροπόλεως καὶ Ἐπισκοπῶν, τὰς Ἐνορίας καὶ Μονὰς ἀποτελεῖ περιουσίαν ἐκκλησιαστικὴν.

Ἄρθρον 61. Πᾶν ὅ,τι κέκτηνται οἱ ναοὶ τῶν πόλεων καὶ χωρίων ἀποτελεῖ ἰδίαν περιουσίαν, ἢ δὲ διαχείρισις ταύτης γίνεται

ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ προκειμένου περὶ τῆς περιουσίας τῶν μονῶν.

Ἄρθρον 62. Ἐξ ἐπόψεως προορισμοῦ, ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία διακρίνεται εἰς περιουσίαν ἱερῶν ἀντικειμένων καὶ εἰς συνήθη περιουσίαν.

Ἰερὰ περιουσία εἶναι ἡ συνισταμένη ἐξ εἰδῶν καὶ ἀντικειμένων προοριζομένων διὰ τὴν θείαν λατρείαν. Ταῦτά δὲν δύναται νὰ ἐκποιῶνται, δύναται ὅμως νὰ δωρῶνται κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου.

Συνήθης περιουσία εἶναι ἡ συνισταμένη ἐκ τῶν ἐσόδων, διὰ τῶν ὁποίων συντηρεῖται ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ ὑπηρετικὸν προσωπικόν.

Ἄρθρον 63. Αὔξεισις, πώλησις καὶ διοικήσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἔλεγχος καὶ ἐπαλήθευσις αὐτῆς γίνονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νομικῶν ἀπαιτήσεων καὶ τῶν διατάξεων τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Διοικήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

ΠΕΡΙ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ

Ἄρθρον 64. Αἱ δαπάναι πρὸς διατήρησιν τῆς λατρείας ἀντιμετωπίζονται ἐκ τῶν ἐκουσίων εἰσφορῶν τῶν πιστῶν καὶ ἐκ τῶν ἐσόδων ἰδίας ναῶν ἢ μονῶν, αἱ δὲ ἀποδοχαὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν καὶ ὑπαλλήλων, καθὼς καὶ αἱ δαπάναι εἰς τὰ κέντρα τῶν Ἐπισκοπῶν καὶ τῶν Ἀρχιερατικῶν Ἐπιτροπειῶν ἀντιμετωπίζονται ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐσόδων καὶ ἐνδεχομένως τῆς ἐπιχορηγήσεως τοῦ Κράτους.

ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

Ἄρθρον 65. Παρὰ τῇ Προεδρίᾳ τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας συνιστᾶται «Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως τοῦ Κλήρου», τὸ ὁποῖον ἔχει σκοπὸν νὰ ἀσφαλίσῃ ἅπαντας τοὺς κληρικούς τῆς Ἀλβανίας διὰ τὰς περιπτώσεις ἀνικανότητος πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ λειτουργήματος καὶ ἐξόδου ἐκ τῆς ὑπηρεσίας εἰς σύνταξιν, ὡς καὶ τὰς οἰκογενείας αὐτῶν ἐν περιπτώσει θανάτου.

Ἄρθρον 66. Τὰ Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως τοῦ Κλήρου διαχειρίζεται τὸ Μικτὸν Συμβούλιον ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν διατάξεων Κανονισμοῦ, συντασσομένου ὑπ' αὐτοῦ.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ, ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἄρθρον 67. Ἡ Αὐτοκέφαλος Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας δέον νὰ διατηρῇ Ἱερατικὰς Σχολὰς διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῆς λειτουργῶν.

Ἄρθρον 68. Αἱ διατάξεις περὶ τῆς ὀργανώσεως μέσης Ἱερατικῆς Σχολῆς, ὡς καὶ τὰ προγράμματα λειτουργίας αὐτῆς, καθορίζονται δι' εἰδικοῦ Κανονισμοῦ, συντασσομένου ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ ἐγκρινομένου ὑπὸ τοῦ Ἑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 69. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ καταρτίσεως τῶν ἱερέων πρὸς ἐπιτέλειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ἀποστολῆς καὶ προκειμένου νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτοὺς ἐπεξηγήσεις ἐπὶ τῶν συγχρόνων προβλημάτων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν δραστηριότητα καὶ τὸν προορισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ λαοῦ, διοργανοῦνται περιοδικῶς διαλέξεις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου ἢ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ ἢ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου ἐξουσιοδοτουμένου εἰδικῶς, ἀλλὰ πάντοτε ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐκείνου εὐθύνην.

Ἄρθρον 70. Πρὸς διοργάνωσιν τῶν διαλέξεων, δέον νὰ αἰτῆται ἐκ τῶν προτέρων σχετικὴ ἄδεια παρὰ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν, συμφώνως πρὸς τὰς ἰσχυοῦσας νομίμους διατάξεις περὶ δημοσίων συγκεντρώσεων.

Ἄρθρον 71. Ὑπὸ τῆς Προεδρίας τῆς Ἐκκλησίας ἐκδίδεται μηνιαῖον θρησκευτικὸν περιοδικὸν μὲ περιεχόμενον κατάλληλον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαόν.

Οἱ ὅροι τῆς ἐκδόσεως καὶ ὀργανώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ καθορίζονται λεπτομερῶς ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 72. Κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ νόμου περὶ Ἐρησκευτικῶν Κοινοτήτων.

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Ἄρθρον 73. Ἐν τῇ ἔδρᾳ ἐκάστης Ἐπισκοπῆς λειτουργεῖ ἀνά ἐν πνευματικὸν Δικαστήριον, συγκροτούμενον ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, ὡς Προέδρου, καὶ δύο κληρικῶν ἀξιωματούχων, ὡς μελῶν, τὸ ὅποιον ἐκδικάζει τελεσιδικῶς ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς διαπράξεως τοῦ παραπτώματος ἅπαντας τοὺς κληρικούς τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐπισκοπῆς, δυνάμενον νὰ ἐπιβάλλῃ ποινάς, ἐπὶ ἐλαφρῶν παραπτωμάτων ἀργίαν μέχρι δεκαπέντε ἡμερῶν μετὰ ἢ ἄνευ στέρησεως τῶν ἀποδοχῶν, ἐπὶ δὲ παραπτωμάτων προκαλούντων σκάνδαλον ἀργίαν μέχρις ἐνὸς μηνὸς μετὰ ἢ ἄνευ στέρησεως τῶν ἀποδοχῶν.

Ἡ ἀκολουθητέα δικαστικὴ διαδικασία καθορίζεται ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 74. Δι' ἅπαντα τὰ δογματικὰ σφάλματα καὶ κανονικὰ

παραπτώματα καὶ παραβάσεις, ἅτινα ὑπερβαίνουν τὴν ἀρμοδιότητα ἐκδικάσεως καὶ ἐπιβολῆς ποινῆς ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, ἀρμοδία εἶναι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἡ ὁποία ἐκδικάζει τελεσιδικῶς ἀναφορικῶς πρὸς ταῦτα τόσο τὰ μέλη αὐτῆς ὅσον καὶ πάντα κληρικὸν ἢ μοναχόν.

Ἄρθρον 75. Μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δικαζόμενον διὰ τοιοῦτο παράπτωμα, δὲν συμμετέχει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Περὶ τούτου λεπτομερῶς γίνεται λόγος ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 76. Πρὸς ἐπιβολὴν παντὸς εἶδους ποινῆς, αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου λαμβάνονται δι' ἀπλῆς πλειονοψηφίας.

Ἄρθρον 77. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἢ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἂν αὐτὸς οὗτος ὁ Πρόεδρος τελῇ ὑπὸ κατηγορίαν, θέτει ἀμέσως εἰς ἀργίαν καὶ ἀποχὴν ἐκ τοῦ λειτουργήματος πάντα λειτουργὸν τῆς Ἐκκλησίας, κληρικὸν ἢ λαϊκόν, ἐφ' ὅσον τοῦτο ζητηθῇ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας κρατικῆς ἀρχῆς, ἐπὶ παραβάσει τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ νόμου περὶ Ἐρησκευτικῶν Κοινοτήτων.

Ἄρθρον 78. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ πειθαρχικῶν μέτρων δέον νὰ εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ περὶ Ἐρησκευτικῶν Κοινοτήτων νόμου.

Ἄρθρον 79. Πᾶς καθηρημένος κληρικὸς δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑποχρεοῦται ὅπως ἀποβάλλῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔνδυμα, ἀπαγορεύεται δὲ νὰ ἐκτελῇ θρησκευτικὰ καθήκοντα.

Ἄρθρον 80. Ἡ διαδικασία πειθαρχικῶν ὑποθέσεων ἢ ἀποκειμένη εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Συνόδου, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ σχετικαὶ διατάξεις, καθορίζονται λεπτομερῶς ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

ΣΥΜΒΟΛΙΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΛΕΣ ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ

Ἄρθρον 81. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἔχει τὰς ἐξῆς ἐπιγραφάς:

α) Διὰ τὴν Προεδρίαν: «Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας. Προεδρία Ἱερᾶς Συνόδου».

β) Διὰ τὰς Ἐπισκοπὰς: «Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας. Ἐπισκοπή...».

γ) Διὰ Τοποτηρητὰς Μητροπόλεων ἢ Ἀρχιερατικοὺς Ἐπιτρόπους: «Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας. Μητρόπολις ἢ Ἐπισκοπή... Τοποτηρητῆς Μητροπόλεως ἢ Ἐπισκοπῆς...».

Ἄρθρον 82. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἔχει ὡς ἔμβλημα ἐπισκοπικὴν μίτραν μετὰ σταυροῦ.

Ἄρθρον 83. Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἔχει ἐν χρήσει τὰς ἐξῆς σφραγίδας:

α) Διὰ τὴν Προεδρίαν τῆς Ἐκκλησίας: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, Ἀρχιεπισκοπή».

β) Διὰ τὰς Ἐπισκοπὰς: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, Ἐπισκοπή...».

γ) Διὰ Ἐπιτρόπους Μητροπόλεων ὑπαγομένων τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας: Τοπικὸς Μητροπολιτικὸς Ἐπίτροπος...».

δ) Διὰ Ἐπιτρόπους Ἐπισκόπων ἐξαρτωμένους ἐκ τῶν Ἐπισκοπῶν: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, Ἐπίτροπος...».

ε) Διὰ πάσας τὰς ἑνορίας: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας: Ἐνορία...».

στ) Διὰ πάσας τὰς μονὰς: «Λ.Δ.Α. Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, Μονή...».

Ἄρθρον 84. Αἱ ἐν ταῖς παραγράφου α, β, γ, δ, ε, στ, τοῦ ἄρθρου 83 μνημονευόμεναι σφραγίδες φέρουν εἰς τὸ κέντρον σταυρόν.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 85. Ἐν ἐλλείψει Ἐπισκόπου ὡς ἐπὶ κεφαλῆς Ἐπισκοπῆς δύναται νὰ ἐκλεγῆ, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, διακεκριμένος κληρικὸς, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Γενικὸς Ἀναπληρωτῆς Ἐπισκόπου». Οὗτος, καθ' ὅσον χρονικὸν διάστημα διοικεῖ τὴν κενὴν Ἐπισκοπὴν, ἔχει τὰ αὐτὰ δικαιώματα ἅτινα ἔχει καὶ εἷς ἐπαρχιοῦχος Ἐπίσκοπος, ὡς καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποτελῆ μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐξαίρεσει τῶν ἀρμοδιοτήτων αἵτινες ἀνήκουν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν βαθμόν. Ἐπίσης δίδει τὴν αὐτὴν «διαβεβαίωσιν» ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον 86. Ὁ Ἀναπληρωτῆς Ἐπισκόπου μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐπισκοπῆς ἀπόλυσι τὸ δικαίωμα διοικήσεως ταύτης, παραμένει ὅμως τακτικὸν μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς μετὰ ψήφου συμβουλευτικῆς.

Ἄρθρον 87. Τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀπομακρυνόμενα δι' οἰανδήποτε αἰτίαν ἐκ τοῦ λειτουργήματος αὐτῶν, ἀπολαύουσι τοῦ δικαιώματος συνταξιοδοτήσεως, ἐξαίρεσει τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ἀπολύονται διὰ παραπτώματα καὶ δραστηριότητα ἀντεκκλησιαστικὴν καὶ ἀντιπατριωτικὴν.

Ἄρθρον 88. Διαρκοῦντος τοῦ ἔτους, ἐπὶ πάσης ὑποθέσεως μὴ χρηζούσης ἔκτακτον συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, ὃ Ἀρχιεπίσκοπος δύναται νὰ ζητήσῃ δι' ἀλληλογραφίας τὴν γνώμην καὶ ἔγκρισιν τῶν μελῶν αὐτῶν.

Τὸ προσωπικὸν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Ἐπισκοπῶν καὶ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ καθορίζονται δι' εἰδικῶν διατάξεων ἐν τῷ Γενικῷ Κανονισμῷ Διοικήσεως.

Ἄρθρον 89. Εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ἀποδοχῶν τῶν λειτουργῶν καὶ ὑπαλλήλων τῆς Ὀρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας ἐφαρμόζεται τὸ κριτήριον ὅπερ ἀκολουθεῖται καὶ διὰ τοὺς δημοσίους κρατικούς λειτουργοὺς καὶ ὑπαλλήλους, συμφώνως πρὸς τὰς σχετικὰς νομίμους διατάξεις.

Ἄρθρον 90. Εἰς τὰ μέλη τῶν Συμβουλίων καταβάλλεται διὰ τὰς συνεδρίας ἀποζημίωσις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν νομίμων διατάξεων.

Διὰ τὰ μὴ κατέχοντα ὑπαλληλικὴν θέσιν μέλη τῶν Συμβουλίων ἢ ἀποζημίωσις καθορίζεται ὑπὸ τῆς Προεδρίας τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον δὲν ὑφίσταται νόμιμος διάταξις ἀφορῶσα εἰς τὰς ἀποζημιώσεις τῆς κατηγορίας ταύτης.

Ἄρθρον 91. Προκειμένου περὶ Ἀρχιερέων, οἵτινες δὲν ἀπολαοῦν τοῦ δικαιώματος συντάξεως, ἡ Ἐκκλησία οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ὑποχρέωσιν πρὸς ἐξασφάλισιν πόρων διαβιώσεως, ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν μεταβαίνουν εἰς μίαν τῶν μονῶν, τὴν ὅποιαν ὀρίζει δι' αὐτοὺς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος.

Ἄρθρον 92. Τὸ παρὸν Καταστατικόν, συνταγὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰς τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας διαλαμβανομένων ἀρχῶν καὶ γενικῶν διατάξεων καὶ συνωδὰ ταῖς σχετικαῖς διατάξεσι τοῦ Συνταγματικοῦ Χάρτου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας καὶ τοῦ νόμου περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Κοινοτήτων ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἡ Ὀρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας κανονίζει, διευθύνει καὶ διαχειρίζεται τὰς Ἐκκλησιαστικὰς αὐτῆς ὑποθέσεις, εἶναι καὶ παραμένει ὑποχρεωτικὸν δι' ἅπασαν τὴν Ὀρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας μετὰ τὴν ἔγκρισιν ὑπὸ τοῦ Προεδρίου τῆς Λαϊκῆς Βουλῆς.

Τὸ παρὸν Καταστατικὸν ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Προεδρίου τῆς Λαϊκῆς Βουλῆς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1065 καὶ ἀπὸ 4 Μαΐου 1950 Διατάγματος.

Ὁ Πρόεδρος
Δρ. Ὁ μ ἐ ρ Ν ι σ ι ἄ ν ι
(ἰδιοχείρως)

Ὁ Γραμματεὺς
Σ α μ ι Μ π α χ ὄ λ λ ι
(ἰδιοχείρως)